

SUVANNON SEUTU

SAKKOLAN, METSÄPIRTIN
JA VUOKSELAN PITÄJÄLEHTI

Karjala oli kesällä entistä suositumpi matkailukohde. Sisko Pikkumäki-Luoman ja Masi Luoman lauluesitys toi tunnelmaa kesämatkalaisten nuotioiltaan Vuoksella.

SUVANNON YMPÄRISTÖN
KOTISEUTULEHTI

N:o 6 * 2004
S Y Y S K U U

SUVANNON SEUTU nro 6/04:

- * Sakkola-juhlat sanoin ja kuvin s. 4-9
- * Matka Karjalaan - matka menneisyyteen, s. 10-11
- * Ensi kerran matkalla: karjalaisuus alkoi tuntua todelta, s. 12
- * Kolmen polven matka Karjalan Liiton kesäjuhlille, s. 13
- * Naappuu, aappuu, kousikaa, s.14-15
- * Sipilänmäen Karoset jakavat Sakkola-muistojaan, s.16
- * Vunukka juurilla - Santtu-pojan matka Metsäpirttiin, s. 17
- * Marco Tuokko, ammattina jääkiekko, s. 18-19
- * Kalevalaiset kulttuurin juuret ovat Muinais-Suomessa, s. 20-21
- * Syö suppia, s. 22
- * Virkin virkkeet, s. 23
- * Vuokselan-Seuran matkakuulumisia kesältä 2004, s. 24-26
- * Ei syntymä sijaa katso, s. 27
- * Perhejuhlia, s. 27-28
- * Edesmenneitten muistolle, 28-29.
- * Huittisten karjalaistet kesäretkellä, s. 30
- * Sakkolan, Metsäpirtin ja Vuokselan yhteystietoja, s. 32

Seuraava Suvannon Seutu ilmestyy loka-marraskuun taitteessa.

Aineistot toimitukseen
pe 15.10. mennessä.

Tilaa lehti- omaksi tai lahjaksi!

Putkiliike

P. Nuora Ky

37560 KULJU
Puh. 367 6100

Sakkolan isännänviiri nyt myynnissä

Sakkola isännänviiri on valmistunut,
tarjolla 4- ja 5-metrisiä viirejä, hinta 60 euroa. Hyvä lahjaidea!

Muista myös uusi Sakkola-postikorttisarja,
T-paidat, lippikset, laudeliinat, kirjat yms. tuotteet!

Tilaukset: Aila Alanen,
puh. ilt. 03 - 375 2852 tai 040 - 707 6164
sekä Elsa Mäkelä puh. 040 - 706 9483.
Postikulut lisätään tuotteiden hintaan.

PAUKUN PALSTA

Karjalan kesä

Kulunut kesä oli Karjalassa erittäin vilkas turistikesä. Vuosiin ei ole Kannaksella käynyt näin paljon vierailijoita. K y m m e - net ja taas kymmenet linja-autot kuljettivat sadoittain ja tuhansittain ihmisiä erilaisiin juhla-, muisto- ja muistelutilaisuuksiin Ihantalaan, Siiranmäkeen, Valkeasaareen, Keljaan, Hovinkylään, Käkisalmeen, Viipuriin ja varmasti joko jatkosodassa ja 65 vuotta sitten talvi-

sodassa taistelivat Suomen itsenäisyyden ja Suomen kansan olemassaolon puolesta. Evakkosukuihin kuuluvat halusivat tutustua esivanhempiansa ja suvun kotiseutuihin.

Kesän 1944 suurhyökkäyksen tavoite oli sama kuin talvisodassa – Suomen ydinalueiden miehittäminen ja Suomen itsenäisyyden tuhoaminen. Tässä ei Stalin tälläkään kerralla onnistunut. Suomen kansa ei milloinkaan unohda sitä uhrimieltä ja rohkeutta, jolla suomalaiset tuolloin puolustivat isänmaatamme ja oikeuttamme itsenäiseen valtakuntaan.

Tein itse kesän aikana neljä Sakkolan matkaa. Ja voi, miten Karjalan kähäiset kukkuivat kymmeniä ja taas kymmeniä kertoja alkukesän kuulakkaina aamuina ja kaskaat sirkuttivat äänekkäästi syyskesän pimenevässä illassa. Karjalaan voi joko ihastua tai vihastua.

Tapasin matkoillani useita ensimmäistä kertaa Karjalassa vierailevia. Jotkut ihastuivat Karjalan kauniisiin maisemiin ja matkalaisten iloiseen yhdessä oloon sekä karjalaiseen vilkkauteen, avoimuuteen ja hersyvään huumoriin. Toiset haluavat tulla uudelleen, toiset taas sanoivat, että he eivät enää koskaan tule katsomaan kurjaa Karjalaa.

Keskustelu Karjalasta ja Karjalan palauttamisesta on myös kesän aikana mielestäni vilkastunut. Se on vain hyvä

asia. Asiasta on hyvä pitää keskustelua yllä, vaikka ilmeisesti emme lähiaikoina saakaan myönteistä ratkaisua aikaan.

Sakkolalaisten kesän kohokohta, Sakkola-juhlat, vetivät jälleen ennätysmäärän joukkoa tällä kerralla Huittisiin. Huittisten Risto Ryti saliin kokoontui yli 400 henkeä sakkolalaisia ja sakkolalaisten ystäviä. Juhlaperinne ei mitenkään näytä hiipumisen merkkejä, pikemminkin päinvastoin.

Puheensorina ja haastaminen väliajalalla ja juhlan loppukahvilla oli aivan samanlaista kielkakkaa kuin muistan sen olleen joskus yli 40 vuotta sitten. Vaikka sukupolvet ovat vaihtuneet, sakkolalaisuus ja karjalaisuus ei koskaan katoa!

Ja kuten Rauno Meriö juhlapuheessaan Käkisalmen linnan pihalla sanoi, että kaksi asiaa on varmaa: kuolema ja se, että Karjala saadaan takaisin.

Hannu J. Paukku

Sakkola-Säätiön
valtuuskunnan puheenjohtaja
Harjatie 5, 32210 LOIMAA
p. 02-7628152
GSM 0500-741296
hannu.paukku@punkalaidun.fi

Petäjäjärvi-kirja ilmestyy syksyn kuluessa

Petäjäjärvi-kirjan teko on loppusuoralla: kirja valmistuu painokuntoon syksyn kuluessa. Valmistumassa on yli 400-sivuinen kirja, joka kertoo Petäjäjärven kylän historiasta ja elämänmenosta aina siihen asti, kun kylä oli lopullisesti talvi- ja jatkosodan vuosien jälkeen jätettävä.

Kirja käy läpi kylän talot ja tavat, perheet ja persoonat, suvut ja suusta suuhun kulkeneet tarinat, sotajutut, evakkoreissut – ja sen, miltä Petäjäjärvi näyttää tänään. Mukana on karttoja ja runsaasti valokuvia!

Kiitämme jo etukäteen aineistoa lähettäneitä.

Palautamme valokuvat yms. aineistot teille, kun kirja on saatu viimeisteltä.

Otamme vastaan ennakkovaroituksia Petäjäjärvi-kirjasta, hinta-arvio on 30 euroa kappaleelta.

Kirjan ennakkovaroituksia voi tehdä Marjo Ristilä-Toikalle p. 040- 730 2622, marjo.ristila-toikka@luukku.com tai muille kirjaa valmistelleen työryhmän jäsenille eli Teuvo Kupariselle, Yrjö Raaskalle ja Ritva Koskelle.

Sakkola-juhla keräsi Huittisiin yli 400 henkeä eri sukupolvien karjalaisia

Huittisissa elokuun alkajaisiksi pidetyt Sakkola-juhlat innostivat paikalle reilut 400 henkeä. Onnistuneista juhla järjestelyistä vastasivat Huittisten Karjalaiset pu-

heenjohtajansa Reino Äikiän johdolla. Juhlapäivä alkoi perinteiseen tapaan kirkonmenoilla Huittisten komeassa kivikirkossa ja jatkui ruokailulla, rupattelulla ja pääjuhlalla pitäjän kou-

lutus- ja kulttuurikeskuksessa, Risto Ryti-salissa.

Juhlajumalanpalveluksessa saarnasi sakkolaisjuurinen rovasti Tenho Koronen Hämeenkyrössä. Ohessa otteita hänen saarnastaan.

Luin tekstin edesmenneen kummien Väinö Kekin minulle ostamasta Raamatusta. Väinö oli Sakkolan Haparaisista. Ei unohdu kotiseutu niiltä, jotka siellä lapsena taapersivat ja nuorena kirmaisivat. Olihan se historian vääryys, että osa Suomea otettiin pois ja vietiin kodit karjalaisilta. Sitä vääryyttä ei voi korjata, mutta Suomen yhtenäinen heimo jakoi kauniisti paikat siirtolaisille ja elämä jatkui. Historian vääryyttä on aina ollut.

Vääryys löytyy myös jokaisen ihmisen sydäimestä. Emme tuo Jumalan eteen toisten syntejä vaan omamme. Meitä koetellaan. Olemmeko lavean tien kulkijoita, jotka menevät kadotukseen? Onko elämämme kuin huono puu, joka hakataan pois ja heitetään tuleen? Jeesus puhuu näin elämämme vakavuudesta, jotta kääntyisimme Jumalan puoleen, hänen turviinsa, niin että emme kulkisi mielettöminä Jumalan totuuden ohi. On totuus ja harha eli valhe. On elämän ja turmion tiet. Nämä totuuden ja valheen tiet alkavat jo täällä ajassa ja ulottuvat ikuisuuteen.

Tämä maailma ei hyväksy Raamatun totuutta. Tämän päivän media kasvattaa siihen, että nauti kaikin tavoin; on vain tämänpuoleinen, ei Jumalaa, syyllisyyttä ei tarvitse tuntea, ei ole tuomiota synneistä, omatuntoa ei tarvitse kuulla.

Otteita saarnasta. Teksti: Matt.7:13-23.

Jumalan käskyjen valossa on koeteltava itseään. Kestäkö Jumalan tuomiolla? Mikä on Jumalani ja miten olen hänen nimeään pilkannut ja jättänyt avuksihuutamatta? Miten olen haalinut vain itselleni itsekkäästi, tappanut ajatuksillani ja sanoillani, huorannut, mustannut lähimmäisen mainetta. Emme todellakaan kukaan ole puhtaita vaan syntisiä ajatuksissa sanoissa ja teoissa, perisyntien turmelemia. Voimme elää valheessa - tajuamatta tilaamme ja kulkea kohti korjaamatonta haaksirikkoa. Kaiken ajallisen menetyksen voi Jumala korjata ja tekee sen ainakin taivaassa. Sielun menetys on korvaamaton. Luther sanoo, että eniten Jumala vihastuu silloin, kun hän ei ensinkään näytä vihastuvan, vaan sallii jumalattoman edistyä ja kasvaa synnissä pysäyttämättä häntä. Kuinka ihminen silloin katu, pyytää anteeksi, omistaa Jeesuksen valmistaman anteeksiantamuksen ja kulkee taivastietä?

Meidän kurjen syntisten pelastajaksi Jumala lähetti Poikansa Jeesuksen. Syntinen saa uskoa syntinsä anteeksi Jeesuksen ristinveren tähden ja olla armahdettu syntinen. Jeesus on myös se hyvä puu, johon saamme tulla liitettyksi uskon kautta ja kantaa hyvää hedelmää. Se, joka ei ole kiinni Jeesusviinipuussa, on hengellisesti kuollut

oksa. Jeesuksessa on se pyyhyy ja vanhuskaus, jota Jumala vaatii. Se lahjoitetaan syntiselle. Olet kastettu Jeesuksen kuolemaan ja ylösnousemukseen, puettu Kristuksen vanhurskauden vaatteisiin ja otettu uskomaan Vapahtajaan, jonka veressä sinulla on syntiesi anteeksiantamus. Katso ristiin-aulittuun Jeesukseen. Vain hänen verensä kautta sinulla on pääsy kaikkein pyhinpäin.

Historian vääryydet ovat kevyttä tavaraa sen rinnalla, mitä Jumalan armosta saa omistaa. Kristus koki ja kävi hirvittävän vääryyden - hän viaton Jumalan Poika. Se oli Jumalan suunnitelma meidän pelastumiseksemme. Hänet Jumala teki uhrikaritsaksi koko maailman syntien sovituksiksi. Rangaistus oli hänen päällensä, että meillä rauha olisi. Et töilläsi autuutta saa. Autuutesi on Jumalan Karitsan veressä, mutta lähimmäisesi ja tämä kurja maailma tarvitsevat hyviä tekojasi.

Sakkolan muisto elää. Siksi olemme tässä juhlamessussa. Vielä saa tavata juhlilla monet tutut ja haastella, miten jäi rakkaana mieleen Suvannon seutu.

**Tenho Korhonen,
rovasti, Hämeenkyrö**

Huittisten sankarihautojen äärellä kiitoksen ja kunnioituksen sanat edesmenneille polville lausui Markku Evala.

Juhlapaikan ovella vieraita huvitti jättikokoinen Sakkolan porsas - emakon entisöijä Eero Pilviemi kärräsi maskotin juhlille Sakkola-Museolta Lempäälästä.

Myös Karjala-aiheisten tavaroiden myyntipöytien äärellä kävi kuhina - Karjalaisuus saa näkyä ja kuulua. Kauppansa tekivät niin paidat kuin pinssit, ja tietysti Sakkola -aiheinen kirjallisuus, joista pitäjä- ja sukutietoja ammennetaan.

Paikalla oli myös huittislainen Merja Inkinen, joka tekee käsityöpajassaan valtakunnallisia Sie ja Mie -tuotteita. Juhla järjestelyihin Huittisten Karjalaisen riveissä osallistunut Merja Inkinen olikin viettänyt vilkkaan yön ennen juhlasunnuntaina:

- Leivoin ensin 250 karjalanpiirakkaa, ja sitten painoin vielä satsin T-paitoja, kertoi Inkinen.

Ruokatarjoilun ohella juhluvieraat saivat ennen kotiinlähtöä nauttia piirakakakahvit. Juhlatoimikunnan puheenjohtaja Reino Äikiä puolestaan tiesi, mikä urakka on kuoria 400 karjalanpiiran munavoin vaatimat munat - 74 kappaletta...

Uusinta, kesäkuussa julkaistua Hovinkylän, erityisesti sen kansakoulun ja Petäjäjärven emäntäkoulun vaiheista kertovaa kirjaa kauppasi Soini Hartikainen.

Sakkola-Säätiön hallituksen puheenjohtaja Hannu Turkkinen puolestaan kertoi, että vireillä on useita kyläkirjahankkeita, joista parhaillaan työn alla

ovat ainakin Petäjäjärven, Lapinlahden, Vilakkalan ja Haparaisten kyläkirjat. Sakkola on näyttävästi esillä myös sotahistorian tutkija Kimmo Sorkon uusimmassa kirjassa Suvannon salpa.

Turkkinen toi terveisiä Erillinen Pataljoona 6:n perinneyhdistyksen kesämatkasta pataljoonan talvisodan taipaleelle.

Karjalaan jääneiden muistokivelle laskettiin myös kukkatervehdys.

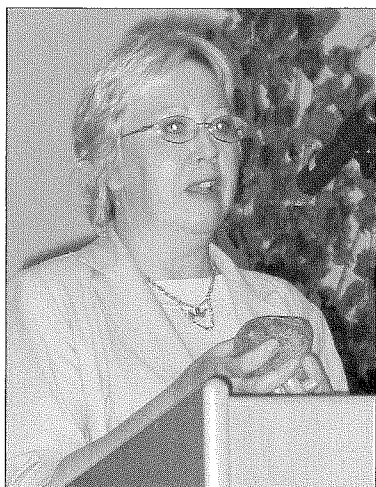
Kesällä jäi taakse myös Haparaisten Nuorisoseuran 100-vuotisjuhla, jolla ensi kertaa nähtiin Sakkolan uusi isännänviiri. Myös Sakkolan vaakunan suunnittelu on vireillä, kertoi Turkkinen.

Seuraavat Sakkolan pitäjäjuhlalat vietetään ensi elokuussa Orivedellä. Oriveden karjalaisten puolesta tervetuloitotukset vuoden 2005 pitäjäjuhlille esitti Pentti Karppanen.

Elina Maasalo lähti Sakkola-juhlilta kotiin kädessään kivi. Juhlan juontanut, Sortavala-juurinen Seija Seppä, oli tuonut kiven Sakkolan kirkon raunioilta ja luovutti muistokiven sitä haluaville. Elina Maasalo kertoi liikuttuneena vievänsä kiven muistoksi Sakkolassa vaikuttaneen säveltäjä Armas Maasalon jälkeläisille.

Juhlaohjelmasta erityiskiitoksen ansaitsee nuori polvi. Koskettavasti lauloi Harri Kiiski veljensä Petrin säestämänä. Lämpimästi ajatuksiaan karjalaisuudesta esitti Satu Lahti nuoren polven edustajana; karjalanpiirakoiden tekotaito on tallella, vaikka murre onkin karsiutunut puhekielestä.

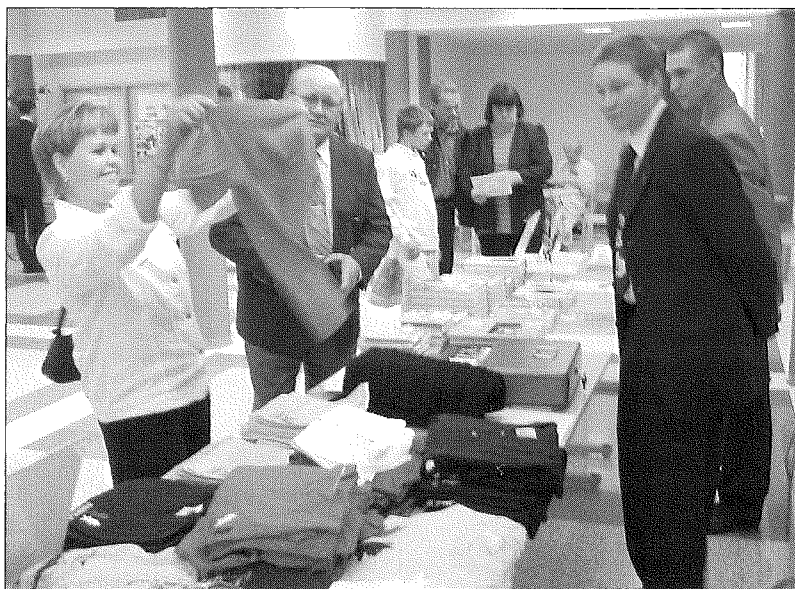
Marjo Ristilä-Toikka

Elina Maasalo kiitti muistoksi saamastaan kivistä, joka on peräisin Sakkolan kirkkomaalta.

Sakkola-lippalakin saivat mm. juhlapuhuja Ami Rastas ja kirkonmenoissa saarnannut rovasti Tenho Korhonen.

Sakkola-tuotteiden myyntipöydän takana päivystivät nuoren polven edustajat, petäjärväläisjuuriset Lari (oik.) ja Keimo Toikka, Aila Alasen ja Elsa Mäkelän apuna. T-paidat, viirit, kirjat, pinssit ja muut Sakkola-tuotteet olivat haluttuja tulsia.

Juhlaväki odottamassa pääjuhlan alkua.

Eero Pilviniemen entisöimä Sakkolan emakko huvitti juhluvieraita.

"Olkaamme terveellä tavalla ylpeitä karjalaisuudestamme"

Juhlapuheen piti Ami Rastas, jonka juuret juontavat Sakkolaan ja Rautuun.

– Isäni oli porsasparisniekka Juho Rastas Riiskan kylästä ja äitini Aino, omaasukua Pusa, Raudun pitäjän Porkun kylästä, esittäytyi juhlapuhuja.

Vaikka Rastaan juuret ovat vahvasti Sakkolassa, kasvuympäristönä oli kuitenkin Saarijärvi Keski-Suomessa.

– En ole vaivannut mieltäni sen pohtimisella, olenko alun perin sakkolalainen vai saarijärveläinen. Olen molempia. Ihminen on niin kuin kasvi. Lopputulos riippuu paitsi siitä, minkälaiset ovat juuret myös siitä, mikä on ollut kasvuympäristö.

Saarijärveltä Rastas lähti opiskelemaan Helsinkiin ja sieltä edelleen työn mukana Raumalle. Hän on työskennellyt yli kolmekymmentä vuotta Teollisuuden Voima Oy:ssä ollen tällä hetkellä yhtiön varatoimitusjohtajana. Miehen sekä opiskelut että työura ovat liittyneet ydinvoiman rakentamiseen ja käyttämiseen Suomessa.

Ami Rastas tunnusti, että on vaalinut huonosti sakkolalaisuuttaan – tosin juhlapuheen edetessä kävi selväksi, että viimeaikainen juurien tutkiminen on ollut tuottoisaa ja johtanut myös sukututkimuksen tekoon.

– Tietoni Sakkolasta olivat paljon niiden kertomusten varassa, joita kuulin lapsuudessani vanhemmiltani sekä kotonani kyläilteiltä sukulaisilta ja muilta sakkolalaisilta. Entiset kotiseudut kuvattiin hyvin kauniiksi ja niitä kaihoten muisteltiin. Suhtauduin kuvauksiin hieman epäillen ja arvellen, että kaipaus entisille kotiseuduille ja aika ovat kaunistelleet muistikuvia. Tässä suhteessa olen myöhemmin joutunut tarkistamaan arvioitani. Kävin nimittäin itse Sakkolassa sisareni Laila Huuskan järjestämällä matkalla kymmenisen vuotta sitten. Silloin voin omin silmin todeta, että vanhempieni ja muiden sakkolalaisten kuvaukset Riiskan, Sakkolan ja yleensä Karjalan

kannaksen luonnon kauneudesta eivät olleet liioiteltuja. Edes neuvostojärjestelmän aikaansaannokset tai pikemminkin seuraukset eivät tätä tosiasiaa olleet pystyneet peittämään.

Sakkola-tuntemustaan juhlapuhuja kertoi paikkaneensa tutustumalla Sakkolan historiaan käyttämällä lähteinä ”Sakkolan historia” -kirjoja sekä Sakkola-Säätiön ja Virtuaali-Karjalan internet-sivuja.

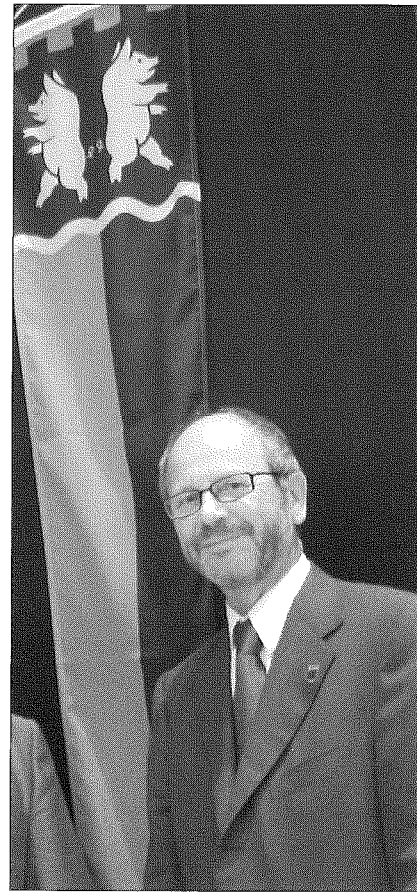
– Päällimmäiseksi havainnoksi paikaisesta historian tutkimuksestani jäi se tosiasia, että Sakkola on joutunut rajujen muutosten kohteeksi useaan kertaan. Muutokset eivät ole koskeneet pelkästään, asukkaita vaan myös luontoympäristöä. Muutokset koetaan yleensä ikävinä asioina, varsinkin jos ne ovat ulkopuolisten tahojen aikaan saamia. Muutoksiin liittyy kuitenkin useimmiten myös jotakin myönteistä, vaikka se helposti hautautuu kielteisten asioiden alle, muistutti Rastas.

Rastas kertasi luonnonmullistuksia ja Taipaleenjoen syntyä, josta Sakari Topelius kertoo seuraavasti:

”Huhu Taipaletta uhkaavasta vaarasta levisi salamannopeasti koko pitäjään. Koolle rientänyt kansa seisoi rannalla kätet ristissä ja silmät kyynelissä katsoessa tätä suurenmoista näytöstä, jonka vaikutusta koko pitäjään kukaan ei sinä hetkenä ehtinyt miettiä.

Ensimmäinen pieni virranvire muutui Suvannon peilipinnalla yhä hurjemmaksi hyökyaalloksi, joka rajussa menossaan repi irti suuria maakappaleita puineen kaikkineen ja syöksi ne Laatokkaan. Eräs talollinen arveli, ettei vaara kovin suuri ollut ja kiipesi korjaamaan kattoaan, kun uusi vesisyöveri aukeni ja kiskaisi koko mökin mennessään. Vain kukon kuultiin vielä kiekuvan rakennusten pirstaleiden päällä kaukana Laatokalla.”

Edelleen Topelius kertoo, että jylinä kuului kolmen peninkulman päähän Pähkinälinna, jossa soitettiin kirkon-

Juhlapuhuja Ami Rastas, taustalla Sakkolan kesällä julkistettu isännänviiri.

kelloja kolme vuorokautta umpeensa. Topeliuksen kuvauksiin sisältyy myös hauska tapahtuma juhlapuhujan vanhempien kotikylästä:

”Kaukaisemmassa kylässä, Riiskassa, eräs yksinkertainen talonpoika oli mennyt aamulla rantaan tekemään aita. Hän halusi työn valmiiksi ennen päivällistä, mutta vaikka hän uurasti kuinka itsepintaisesta tahansa, pieni matka oli aina aitaamatta, sillä ranta väistyi hänen edestään ja sen mukana hänen päivällisensä.”

Rastas totesi, että Topeliuksen kuvauksessa häntä hieman häiritsee sanonta ”yksinkertainen talonpoika”.

– Rohkenenkin olla eri mieltä Topeliuksen kanssa talonpojan yksinker-

taisuudesta. Tapaus on pikemminkin osoitus siitä päättäväisyydestä ja peräänantamattomuudesta, joka on ominaista sakkolalaisille ja joka on auttanut selviytymään vaikeissakin olosuhteissa.

Sakkolan väestö joutui vuosien varrella ankarien muutosten kohteeksi paitsi luonnonolosuhteiden myös valanpitäjien taholta. Perussyynä tähän on ollut Sakkolan sijainti idän ja lännen valtapiirien rajalla.

– Viimeinen järjestelmä oli Venäjän toimesta luotu ns. lahjoitusmaajärjestelmä 1700- ja 1800-luvuilla. Kyseinen kausi oli raskasta aikaa lahjoitusmaatalonpojille eli lampuodeille. Tähän ajanjaksoon liittyy eräs sukuni kannalta merkittävä tapahtuma vuoden 1850 paikkeilla. Rastaat olivat Raudun Korleen hovin alaisia. Hovinherran käskystä venäläiset kasakat rikkoivat niskuroivien Rastaan veljesten tuvasta uunit jouluyönä. Tuolloin eräs veljekistä, Mikko Matinpoika Rastas pakeni Sakkolan puolelle Riiskaan. Kyseisestä, silloin varmastikin hyvin raskaalta tuntuneesta muutoksesta alkoi kehitys, joka johti Rastaan sukuhaaran syntymiseen Riiskassa.

Sittemmin Sakkolan kiperäkäräiset ja kippurasaparoiset rotuporsaat olivat tunnettuja kaikkialla maassa. Tunnettuja olivat myös porsaiden välittäjät, parisniekat.

– Nimeltä voisin mainita isoisäni Mikko, hänen veljensä Antti ja isäni Juho Rastaan. Muita porsaskauppaan liittyviä tunnettuja sakkolalaisia nimiä ovat Kiiski Riiskasta, Ollikainen Ojanimestä, Sipiläinen Sudenhännästä, Naskali kirkonkylästä, Kekki Haparaisista, Leinonen Tikansaarelta ja Paukku Keljasta.

Ami Rastas oli kaivellut esille tiedon, jonka mukaan 1930-luvun lopulla vietiin Sakkolasta vuosittain noin 16000 porsasta. Porsastuotantoa harjoitettiin myös Sakkolan naapuripitäjissä.

– Kaiken kaikkiaan entisen Suur-Sakkolan alueelta myytiin vuosittain noin 35000 porsasta. Kerrotaan, että maanantain ja torstain porsasjunissa Raudun-Hiitolan radalla saattoi olla peräti neljätoista vaunukuormaa porsaita menossa ympäri Suomea.

Ami Rastas käsitteli puheessaan Sakkolan kehitysvaiheita 1900-luvun alkupuolella todeten sodan jalkoihin jääneen vauraan ja vireän pitäjän. Kun kesällä 1944 oli edessä toinen lähtö evakkoon, oli Ami Rastaskin mukana evakkojunassa, alle vuoden ikäisenä.

Evakkojen asuttamista hän kiitteli Suomen suurena saavutuksena.

– Karjalan väestön evakuoiminen ja uudelleensijoittaminen onnistuneesti on ollut todella suuri saavutus. Tämän ymmärtää hyvin, kun näkee televisiosta järkyttäviä kuvia nykyisistä pakolaisleireistä. 420000 tuhatta ihmistä, 11 prosenttia koko Suomen kansasta, jätti käytännöllisesti katsoen koko omaisuutensa ja asettautui uusiin olosuhteisiin hyvin nopeasti ilman suuria ristiriitoja. Tämä lienee ainutlaatuista koko maailman historiassa.

Ehkä merkittävin myötävaikuttaja onnistuneelle väestösiirrolle oli vahva suomalainen kansallistunne. Sekä evakot että heidän vastaanottajansa kuuluivat samaan kansaan, joka puolusti maataan.

– Sopeutumisessa auttoi varmastikin karjalaisen luonteen vilkkaus, avoimuus ja rehellisyys. Sakkolalainen sananparsii sanoo: Enne mies syöp nenneä ennenku sanna.

Karjalan palauttamiskeskusteluun juhlapuhuja ei halunnut ottaa kantaa. Sen sijaan hän liekki ajatuksella, minkälainen Sakkola mahtaisi olla nyt, jos se olisi säilynyt osana Suomea.

– Varmaa on, että se ei olisi ainakaan samanlainen kuin se on tällä hetkellä. Se ei myöskään olisi sellainen kuin se oli ennen sotia. Sakkola olisi läpikäynyt samantyyppisen kehityskulun kuin muut Suomen maaseutupitäjät. Kuntaliitoksien mahdollisuuttakaan ei voitaisi poissulkea.

– Maa- ja metsätaloudesta suoraan toimeentulonsa saavan väestön määrä Suomessa on vähentynyt dramaattisesti koneellistumisen myötä. Tilastokeskuksen mukaan maataloudessa työskenteli maassamme viime vuonna runsaat viisi henkilöä sataa peltotehtaaria kohti. Mikäli Sakkolan peltopinta-ala olisi nyt sama kuin ennen sotia, työllistäisi maanviljelys vain noin 360 henkilöä maan keskiarvotilanteen mukaan laskettuna. Valtaosa sakkolalaisista

joutuisi hankkimaan elantonsa muilta aloilta.

Sakkolassakin olisi näin ollen tapahtunut huomattava rakennemuutos samalla tavoin kuin muualla Suomessa.

– Maa- ja metsätalouden tuotteita hyödyntävä teollisuus ja muu yritystoiminta olisi todennäköisesti laajentanut toimintojaan. Ehkä siellä toimisi myös joku Nokian alihankkijayritys tai joku muu teknologiayritys. Varmastikin viime vuosina olisi hyödynnetty myös Pietarin läheisyyttä ja tarjottu palveluja venäläisille uusrikkaille. Todennäköisesti käytäisiin keskustelua siitä, missä määrin sallittaisiin rantatonttien myymistä pietarilaisille ökyhuviloiden rakentamiseen.

– Maailma muuttuu. Se meidän on tunnustettava. Takertuminen menneisyyteen ja kovan kohtalon päivitteleminen ei vie kehitystä eteenpäin. Muutoksiin liittyy aina myös jotakin myönteistä, jota kannattaa ja pitää hyödyntää. Näin ovat myös kovia kokeneet sakkolalaiset tehneet. Tämä ei missään tapauksessa saa tarkoittaa menneisyyden unohtamista. Päinvastoin sitä pitää vaalia ja kunnioittaa oikealla tavalla. Tässä suhteessa Sakkola-säätiö on tehnyt arvokasta työtä. Eräs tämän työn näkyvistä ilmentymistä ovat nämä vuotuiset Sakkolan juhlat. Myös vireällä Suvannon Seutu lehdellä on merkittävä roolinsa Sakkolan ja siitä aikanaan irtautuneiden Metsäpirtin ja Vuokselan perinteiden vaalimisessa.

Rastas palasi vielä puheensa alussa käyttämään kasvivertaukseen.

– Kasvun lopputulos riippuu sekä juurista että kasvuympäristöstä. Taimen siirtäminen paikasta toiseen heikentää kasvua aina vähäksi aikaa. Häiriö on sitä suurempi mitä vanhempi taimi siirtämishetkellä on. Jos uusi kasvu-ympäristö on hyvä, taimi toipuu ja saattaa voida jopa paremmin kuin alkuperäisessä ympäristössään. Viinikasvattajat sanovat, että parhaat viinit syntyvät silloin, kun viiniköynnös joutuu sopivasti kärsimään. Kokekaamme sakkolalaisuutemme näin ja olkaamme terveellä tavalla ylpeitä sakkolalaisuudestamme.

Matka Karjalaan - matka menneisyyteen

Pakkauduimme heinäkuussa kymmenen hengen voimin pikkubussiin nokka kohti itäistä naapuriamme, niin lähelle, mutta silti niin kauas. Rajalla tunnelma oli helteinen. Passien tarkastus oli yhtä kaavakkeiden täyttöä ja selvittelyä. Rajan taakse ei siis voi rynnätä ihan noin vaan.

Meiltä kysyttiin määränpäätä ja jopa matkan tarkoitusta. Matkan tarkoitus? Mikä se oikeastaan olikaan. Lapusta ei löytynyt minulle sopivaa rastitusvaihtoehtoa. Kyseessä ei ollut huvimatka, eikä työmatka. Minulle matka merkitsi tutkimusretkeä papan, eli äitini isän juurille. Tutustumista Suomen historiaan ja sitä kautta omaan historiaani.

Saavuttuamme Sakkolaan, Lapinlahden kylään minut valtasi outo tunne. Aivan kuin olisin matkustanut ajassa taaksepäin. Tuntui kuin kylässä olisi pysähtynyt aika. Ihmisiä ei juurikaan näkynyt. Talot olivat vanhoja ja huteria. Kaikki oli jotenkin epäsymmetristä, mutta silti kylässä vallitsi käsittämätön harmonian ja rauhallisuuden tunne, mikä usein kotimaassamme tuntuu puuttuvan.

Löysimme paikan, missä pappani tiesi syntyneensä. Kuitenkin harmiksemme

tuo alue oli aidattu valtavalla aidalla, jonka taakse oli mahdoton nähdä. Utelaisuuteni vaati minua kipuamaan nähdäkseni tuon aidan taakse. Näkymä ei ollut lainkaan sitä mitä olin odottanut. Aidan takana ei ollutkaan söpöä pientä pihamaata vaan valtava keskeneräinen palatsirakennelma. Tuo ihmeellinen näky ei kuulunut lainkaan tuohon pikku kyläpahaseen. Saimme ihme kyllä luvan astua tuon kiehtovan rakennelman alueelle. Emme suinkaan olleet ainoita pihamaan kulkijoita. Aidan takaa juoksi neljä hurjaa vahtikoira haukkuen ja muristen. Tämä sai meidät perääntymään. Mysteeriksi jäi, mitä tuonne oikein rakennettiin ja kuka ihmeessä halusi rakennuttaa itselleen ”palatsin” kylään, mistä ei löytynyt muuta kuin pieni nuhruinen kyläkauppa.

Pappani lapsuudenkodin paikalla oli miellyttävännäköinen piha ja hirsitalo. Hetken aikaa kytätyämme talon portilla talon omistajat tulivat juttusille. Isäni on venäjänkielentaitoinen, joten kommunikaatio oli vaivatonta ja sujuvaa. Kuultuaan, että mukanaamme on 80-vuotias pappa, joka on asunut lapsuutensa heidän pihamaillaan ottivat talon omistajat meidät avosylin vastaan. Pihalla oli kaunis puutarha, kasvima-

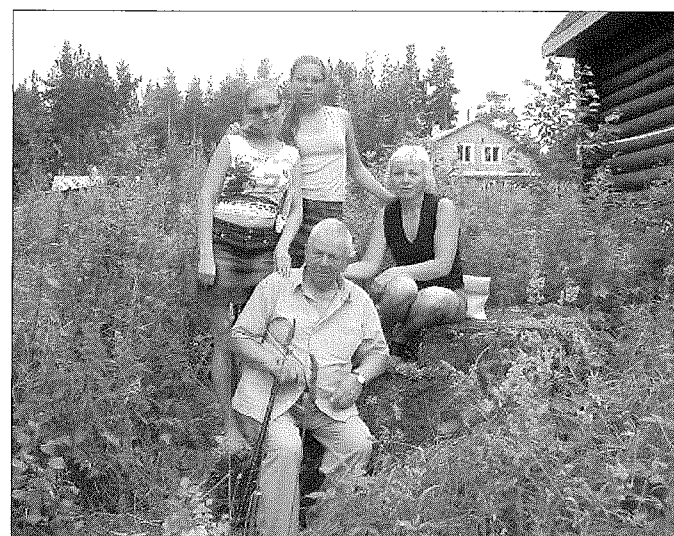
kukia ja marjapensaita. Talon asukit olivat vieraanvaraisia ja tarjosivat pihansa antimia. Saimme myös maistaa vettä kaivosta. Uskomatonta oli mielestäni se, että tuosta samaisesta kaivosta on otettu vettä jo 80 vuotta sitten. Mitäköhän vesi maistui silloin?

Pihamaalta löytyi myös osa papan lapsuudenkodin rappusista. Tuo pieni kivirapun palanen on säilynyt vuosikymmenet miltei muuttumattomana. Voin vaan kuvitella miltä papasta tuntui istua nyt tuolla rapunrauniolla. Ehkä hän tunsu kaihon lisäksi myös iloa, siitä että hän sai tuoda lapsensa ja meidät lapsenlapsetkin omille synnyinseuduilleen. Ehkä hän ajatteli, että vaikka moni asia on muuttunut ja tulee muuttumaan niin on silti asioita, mitkä säilyvät ja siirtyvät sukupolvilta toisille.

”Kaivon vesi maistuu ainakin yhtä hyvältä kuin 80 vuotta sitten”, tokaisi pappa.

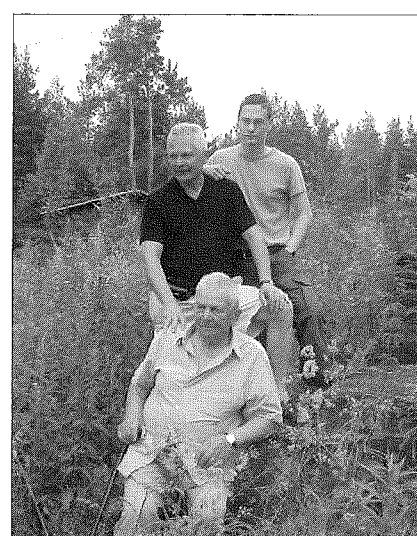
Kokemukseni Karjalassa oli unohtumaton ja tulee aina säilymään mielessäni. Ehkä jonain päivänä vien sinne myös omat lapseni ja lapsenlapseni ja kerron mistä olemme lähtöisin.

Julia Jokinen (s.1982)

Jutta, Julia, Ulla ja pappa.

Kolmen sukupolven miehet. Veikko, Urpo ja Antti Kallonen.

Viereisessä kuvassa näkymä Lapinlahden Hennunmäeltä. Samalta paikalta keskeltä Lapinlahden kylää paljastui nyt korkean aidan takaa melkoisen palatsin rakennustyömaa, alakuvassa.

"Matka merkitsi tutkimusretkeä papan, eli äitini isän juurille. Tutustumista Suomen historiaan ja sitä kautta omaan historiaani."

Veikko ja Maija-Liisa Kallonen, lapset Urpo Kallonen ja Ulla Jokinen os.Kallonen sekä lastenlapset Antti Kallonen, Jutta ja Julia Jokinen. Takana Veikon lapsuudenkodin tilalle rakennettu hirsitalo "Datsha".

Ensi kerran matkalla - ja karjalaisuus alkoi tuntua todelta

Tulin 59 vuotta toimeen lähes ilman Karjalaa. Puhelias isäni Viljami kuoli sodasta "siipeensä saaneena" jo 1956, kolme päivää vaille 50-vuotiaana. Hiljaisempi Helvi-äiti ei Karjalasta kertoillut, lyhyesti vain vastaili; "olha se vissii tai eihä se vissii sitt olt", jos kysyttiin.

Satoja kertoja olin kirjoittanut erilaisiin papereihin syntymäpaikan kohdalle Vuoksela sen kummempia miettimättä. Viime vuonna sitten alkoi tapahtua. Soitin Juvosen Veikolle, "Ventelän Veikolle", Kalvolaan. Kuulin Vuoksela-Seuran matkasta, mutta matka oli jo loppuunmyyty. Kävin kehotuksesta Vuoksela-Seuran vuosikokouksessa.

Tänä vuonna, evakkoonlähdestä kun oli kulunut kuusi vuosikymmentä niin omastakin kuin muidenkin karjalaisten, sain kolmen eri matkan tarjoukset.

Kahdelle niistä osallistuin.

Ensimmäinen matkani synnyinseudulleni tein Pauli Inkiläisen kokoomassa Vuokselan Himotunpään alueen porukassa 12.-13.6.2004.

Olin asettanut matkalleni kaksi toivetta: - Sanoivat nuo karjalaiset, että "siell koton paistoi ain aurinko ja siell kukkui ain käet". Täällä Suomessa satoi kaatamalla koko alkukesän. Pilvet alkoivat rakoilla kuitenkin 12.6. ja Kouvolan jälkeen ei Kannaksella satanut. Oli pilvipouta ja hyvä matkasää. Käki alkoi helskyttää ihan lähellä Inkiläisen pihapiirissä Vuokselan Uudessakylässä, kun Pauli muistelojen yhteydessä poksautti shampanjapullon korkin auki. Ihan lähellä päästeli käki 14 kertaa rintansa riemusta ja toteutti toiveeni.

Toinenkin toiveeni toteutui sunnuntaiaamuna Terijoella, kun aurinko

helotti pilvettömältä taivaalta, uskokaa tai älkää. Heliät Vuoksen rannan hiekat Äyräpään kirkkorannassa ja kaikilla kankailla hohkasivat rakasta lämpöään ja lohduttivat kaipaavaa sydäntäni.

Karjalaisuus alkoi tuntua minunkin rinnassani todelta, sana Vuoksela muuttui läheisemmäksi kuin syntymäpaikka vain oli ollut.

Sain olla toisellakin matkalla Karjalassa. Vuoksela-Seuran matka 22.-25.7. täydensi ensi kerralla saatua tietoa. Matkasta on selostus toisaalla lehdessä.

Nyt tiedän, minne karjalaisilla oli ja on ikävä. Niin on nyt minullakin. Himotunpään ja heidän ystäviensä porukkaa tässä kiitän ensi kosketuksesta kotiseutuuni Vuokselaan.

Marjatta Toivonen

Iloiset matkalaiset Äyräpään kirkon rannassa 13.6.2004.

Vuokselan lippua juhlakulkuessaa kantoi Toni Warvas, airueina siskokset Martta Repo os. Vepsä (kuvassa vas.) ja Helvi Vähä os. Vepsä.

Kolmen polven matka Karjalan Liiton kesäjuhlille Joensuuhun

Karjalan Liiton kesäjuhlat ovat perinteinen tapahtuma, jossa voi tavata entisiä ja miksei nykyisiäkin tuttavuuksia, sukulaisia ja heimoveljiä sekä -sisaria. Kun siellä on kerran käynyt, ei voi olla menemättä toistenkin.

Tänä vuonna juhlat järjestettiin Joensuussa 18 - 20. päivänä kesäkuuta eli juuri Juhannuksen alla. Matkasimme sinne yhdessä poikani ja pojanpoikani kanssa. Koska lähdimme matkaan vasta lauantaina, emme ehtineet osallistua juhliin kuin sunnuntaina. Itse olen kantanut juhlakulkuessa Vuokselan lippua monena vuotena, poikani Jyrki pari kertaa. Nyt oli vuorossa pojanpoikani Toni, 16-vuotias. Näin tuli perinne

siirrettyä nuoremmalle sukupolvelle. Toivottavasti se siellä pysyykin. Martta Repo, entisiä Vuokselan tyttöjä, oli järjestänyt niin lipulle kun pitäjän kyltille airuet. Martta on iloinen karjalaistyttö, jolla tuntuu olevan ystäviä ja tuttuja vähän joka puolella. Vuokselan pitäjän kylttiä kantoi Kauko Komonen Forssasta. Häinkin on juhlissa kävijöiden veteraaneja. Varsinaiset sunnuntaipäivän juhlallisuudet juhlaparaatin jälkeen järjestettiin Joensuu Areenalla.

Tilaisuus huipentui musiikinäytelmän toiseen osaan: Tuulet vilpoivat, marjat makoisat. Siinä käytiin musiikkiteatterin keinoin läpi karjalaisten

elämää 60 vuoden takaa nykypäivään asti.

Matkalla tuli tavattua sukulaismiehemme Kauko Varvas, entisiä Kiviniemen poikia. Kauko oli ystävällisesti antanut kotinsa meille majapaikaksi. Kiitoksemme Kaukolle. Tuliaisiksi kotiin piti tietysti tuoda perinteellisiä Viipurin rinkilöitä, jotka maistuivatkin erinomaisilta. Ihmetytti muuten se, että liiton puheenjohtajaa ei näkynyt sunnuntaina mailla ei halmeilla. Olisi voinut pistää asiat tärkeysjärjestykseen. Pitäisikö miestä vaihtaa? Matkamme onnistui loistavasti myös säiden suhteen, vasta kotimatalla hieman sateli.

Pentti Warvas

Nappuu, appuu ja kousikkaa

Tapahtumia evakkotaipaleilta 1944

Kesäkuun Suvannon Seudussa, numero 4/2004 kijoittelin ”Lähtö tulloo!” -tunnelmista ja muistikuvista kesäkuun alkupuolelta 1944, kun jouduimme lähtemään 60 vuotta sitten kodistamme Kiviniemen Saviojalta sotaa pakoon.

Seuraavan kirjoituksen tapahtumat ovat jatkoa aikaisemmin kerrotuista, jotka päättyivät Räisälään, mihin saakka ensimmäisenä pakolaisyönä jaksoimme karjoinemme, kaikinemme kulkea.

Evakkotaival kävellen halki Suomen

Evakkokunnaksemme oli määrätty Äänekoski. Meitä oli neuvottu ja sen itsekin ymmärsimme, että käyttäisimme pääteiden sijasta hiljaisempia ja syrjäisempiä teitä välttääksemme ruuhkia, suuria asutuskeskuksia ja siten myös pommituksia. Evakkomatkamme jatkui Sairalan kautta luoteeseen Sisä-Suomeen.

Evakkotaivalta lienee kertynyt yhteensä 500-600 kilometriä. Kolmisen viikkoa matkalla olimme. Kaikki eläimet eivät jaksaneet koko matkaa, vaan osa lampaista ja vasikoista jouduttiin teurastamaan tai jättämään johonkin taloon. Kärrykuormalla lepovuorossa sai olla kuitenkin aina yksi tai kaksi lapsista. En muista, että äiti-Maria tai Esko näitä lepovuoroja olisivat pitäneet. Evästä meille oli omasta takaa, lehmät olivat vielä lypsykunnossa, saimme maitoa.

Säät olivat sinä kesänä aurinkoiset ja helteiset. Viikkokausien jatkuvan ulkona olon takia rusketuimme varsin perusteellisesti. Evakkotaipaleen puolivälissä ja loppumatkalla alkoi olla vaikeuksia saada yösijaa, koska talonväki sanoi, että kyllä me muuten, mutta emme me mustalaisille. Kaipa välillä lämpiminä kesäöinä nukuimme heinäladoissa tai muissa katoksissa.

Enimmäkseen matkamme varrella olevat talot isäntineen olivat ystävällisiä ja antoivat mielellään yösijan, saatiinpa joskus saunoakin.

Kun lähestyimme Keski-Suomen maisemia, yhä useammin pohdimme, kuinkahan pitkä matka vielä Äänekoskelle on. Muistan joskus kiivenneeni matkan varrella olevalle korkealle mäelle tai vuorelle ja sieltä tarkastelleeni, joko Äänekosken savut näkyisivät.

Honkolan kylän Pellonpäässä

Vihdoin viimein pääsimme meille määrättyyn evakkojen sijoituspaikkaan Äänekoskelle. Siellä meidät osoitettiin Honkolan kylään, Pellonpään taloon, joka lienee ollut entinen torppa. Rakennus oli harmaista hirsistä ja siinä oli vain tupa ja kamari. Me saimme kamarin asuttavaksemme. Honkola oli silloin vauras maanviljelyskylä, jossa oli suuria ökytaloja, joilta ei kuitenkaan evakoille ”vieraanvaraisuutta” paljonkaan herunut. Pellonpäähän asetuttiin pian taloksi, mukana olleet lehmät laidunnettiin, hoidettiin ja lypsettiin.

Vehnämäen talon ainoa poika ystävystyi Veera-sisaremmen kanssa. He perustivat myöhemmin perheen. Kun Veera oli tummatukkainen tyttö ja aika lailla päivettynyt, niin kyläläiset sen lisäksi, että he sanoivat Veeraa ”täysryssäksi” (ehkä oudon murteen takia), nimittelivät myös häntä mustalaiseksi. Iloinen luonteemme, vilkas esiintymistapamme ja Karjalan murteemme saattoivat antaa kyläläisille meistä ”väärän signaalin”, huolta vailla olevina, tietämättä meidän suuria menetyksiä, tuskia ja murheita.

Äiti ja Esko huolehtivat Pirkko-tammastamme, lehmistä Kaunokista, Kyytöstä sekä lampaista ja possusta. Äiti-Marialla oli tapana sanoa näillä evakkoreissuilla useinkin: ”Hymy huu-lee, vaikk syvän märkinis.” Pellonpään torpan kamarissa oli paljon väkeä: isän ja äidin lisäksi meitä oli neljä lasta ja

ajoitain myös lottatehtävissä olleet Laura ja Veera.

Äiti oli energiaa ja hyvinluontoista toiveikkuutta täynnä. Jostain hän oli saanut kangaspuut. Evakkokuormassa oli ollut arvokkaita pellavia sen verran, että hän ryhtyi kutomaan pukukangasta, josta tuttu räätäli Kivniemest teki meille miesten puvut.

Mutta elämä oli kuitenkin niukkaa ankeaa, asuinolot olivat ahtaat. Kaipa vanhemmat ajattelivat, että kun talvi tulee, ei tuossa huoneessa koko porukka mahdu asumaan. Ehkäpä tämä oli yhtenä syynä siihen, että äiti alkoi valmistella minua ja nuorinta sisartani Jennyä lähtemään sotalapseksi Ruotsiin niin pitkäksi ajaksi, että perhe saa paremmat ja väljemmät olot. Sinnehan sitten meidät Jennyn kanssa lähetettiin Äänekoskelta kesän loppupuolella vuonna 1944.

Äänekosken pappilan Rauharannassa

Pellonpäästä pääsi perheeni muuttamaan hiukan väljempään ja parempaan evakkopaikkaan Äänekosken pappilaan, joka sijaitsi Rotkolan kylässä Keiteleen rannassa, Rauharannaksi sanotussa paikassa. Perheen käyttöön tuli pappilan väentupa, jossa oli melko suuri pirtti ja perinteisen leivinuunin yhteydessä keittomahdollisuus (piisi). Lisäksi oli eteinen ja kammari.. Pappilan rakennuksiin kuului myös sauna, saman katon alla oli myös jonkinlainen navetta, johon lehmämme saivat asettua. Oli kai sika ja lammas sekä kanoja, joita muistan pidetyn ainakin jossain vaiheessa väentuvan kammari-ssa, jonka lämmittämiseen ihmisten tarpeiksi ei ollut varaa. Isä-Tahvo sai jossain määrin viljellä pappilan varsin vaatimattomia peltotilkkuja.

Äänekosken pappilassa evakkoai-ka oli rauhallista mukautumisen aikaa. Jennyn kanssa palasimme Ruotsista, kun sota oli loppunut keväällä 1945.

Pellonpäässä vuonna 1944. Äiti-Maria, Asta, Jenny ja Esko.

Äiti ja isä olivat meitä vastassa, kun meidät tuotiin Äänekoskelle. Ensi alkuun siinä vierastimme, mutta pian aloimme sopeutua uusiin, vaatimattomiin oloihin. Sodan loputtua pappilan väentupaan piti mahtua isän, äidin ja meidän pienempien lasten ja nuorten lisäksi sotatoimista palanneet Pauli, Leo, Veera ja Laura.

Muistiini tulee aika selvä ja tarkka mielikuva, kun olin isä-Tahvon kanssa, lienee ollut siinä joku veljistäni, pappilan heinäladossa jotakin työtä toimittamassa. Isä-Tahvo alkoi jossain vaiheessa haastaa: ”Mitä jos myö lähetäisiiki Siilee siirtolaisiks, sieltä ko o tarjonneet suomalaisil sotapolalaisil maat, mannut ja olemiset.” Tätä vaihtoehtoa ja mahdollisuutta, siirtolaiseksi Etelä-Amerikkaan Chileen, lienee perheen keskuudessa leikkimielistä vakavammin pohdittu.

Rauharanta ja Äänekosken pappila muistuvat mieleeni monella tavalla kauniina ja miellyttävänä evakkopaikkana. Itään avautui Keiteleen lahden selkä, lahti päättyi etelämpänä olevaan Suo-

lahden kauppalaan. Järvessä oli lukuisia saaria ja niemiä, jotka houkuttelivat kesäisin veneellä ja syksyisin jäiden tultua tutkimusmatkoille luistimilla. Kalastustaidon perinteenä yritimme Keiteleellä pitkäsiimalla, mutta aika huonolla menestyksellä.

Pappilasta mäenrinnettä alaspäin muutaman kymmenen metriä oli pappilan rantasauna, joka oli hyvä ja suosittu kylpypaikka, kesäisin aina myöhäiseen syksyyn saunasta pääsi hyvin uimaan. Myöhemminä vuosina elämässani olen usein unissani monta kertaa kylpenyt pappilan saunassa ja ennen kaikkea polskinut sen rantavesissä. Saunalaiturista ehkä sadan metrin päässä oli pieni saari. Oli huomattava saari, kun me lapset uimalla kävimme saareissa.

Nappu ja kousikka

Pyykinpesu oli talvisin kovaa työtä. Pappilan saunassa voitiin pestä myös pyykkiä, mutta se oli huuhdottava avannossa. Äiti-Maria oli yhtä iloluontoinen ja myönteisesti elämään suhtautuva kuin ennenkin, nopea ja riуска työnte-

kijä. Erilaisista murteista johtui monta väärinkäsitystä.

Erään kerran äiti oli tavanomaisesti pappilan saunassa pyykillä, kun samaan aikaan naapurin emäntä oli huuhtelemassa pyykkejään avannolla. Sieltä alkoi kuulua huutoa: ”Miss o nappu?” Äiti huutoa kuullessaan kiirehti huolestuneena ulos ja huusi vastaan: ”Uottele vähä aikaa, mie hae miehet appuu, koht hyö tulloot.” Eihän naapurin emäntä appua pyytänyt vaan nappua, eikä äitini ymmärtänyt silloin vielä, että nappu tarkoitti kousikkaa.

Pekka Käppi

Kirjoittamani on Käppien sukukertomuksesta ”Viisisataa vuotta Vuoksen varsilla, kauan Kiviniemessä” evakkotaipaleiden kuvauksista. Tämä n. 300-sivuinen kirja on nyt valmiina. Sen voi tilata (hintaa 30 e ja postikulut):

Pekka Käppi,
Kippo 1 40520 Jyväskylä,
sähköposti: pekka.kappi@pp.inet.fi
puh. 014-642666 ja 0400-246433.

Sipilänmäen Karoset jakavat Sakkola-muistojaan polvesta toiseen

Sipilänmäen Karoset kokoontuivat yhteen monen sukupolven voimalla.

Sakkolan porsue – Sipilänmäen Karoset (Martti ja Anna-Maria Karosen jälkipolvi) kokoontuivat lauantaina 7.8. kuuden vuoden tauon jälkeen järjestyksessään 20. sukukokoukseensa Maarit (Martti Viljaminpojan tytär) ja Kari Lahden kesäpaikalla Perniössä. Järjestelyistä vastasivat heidän lisäksi serkkujen kuopus Ruut (Viljamin tytär) puolisonsa Tapani Voutilaisen kanssa. Juhlapäivä oli hyvin valittu – sää suosi juhlaväkeä miltei liiankin aurinkoisena ja helteisenä.

Harvenevasta serkkujen kaartista läsnä olivat Hilman pojat Kari ja Paavo Nuora ja Viljamin lapset Kirsti Lehto, Anna-Maria Aalto, Martti Karonen ja Ruut Karonen. Elossa olevista serkuista eivät paikalle päässeet Adolfin tyttäret Irja Rauhala ja Kerttu Riihelä eivätkä Einon perilliset Matti Karonen, Kirsti Mähönen, Ritva Mäkipää ja Kalevi Karonen. Heille lämpimät terveiset kaikilta.

Joukko oli kuitenkin paljon suurempi, meitä oli läsnä kuutisenkymmentä. Ruut ja Mari olivat kutsuneet serkkujen lisäksi myös pikkuserkut, pikkupikkuserkut ja serkunmieliset. Ilolla voitiin todeta, että nuoremmat polvetkin ovat

kiinnostuneita juuristaan.

Juhla aloitettiin lipunnostolla Lipulaulun raikuessa. Sitten päästiin notkuvien ruokapöytien kimppuun, aurinkoisella pihamaalla oli mukavaa syödä ja haastella. Martti ei kuitenkaan antanut mahdollisuutta ruokalepoon, vaan komensi joukot kokoukseen. Puheenjohtajan nuija sai jäädäkin Martti Viljaminpoika Karosen käteen, ja kyllä hän sitä määrätietoisesti paukutteli. Sisko Ruut varoitteli, ettei saada kahvia jos pöytä hajoaa. Kokouksen sihteeriksi valittiin Kaija Ravi (Maria ”Maija” Aleksanterintyttären tytär). Sukututkimus, jonka Anna-Maria Aalto ansiokkaasti aloitti jatkuu melko epävirallisesti tietojen keruulla. Kaija Ravi on harrastepohjalta luotteloinut eri sukuhaarojen jälkeläisiä. Tiedot perustuvat henkilöiden omiin ilmoituksiin, eikä virkatodistuksia kysellä. Mappi kiersikin kesätahtuman aikana ja paljon uutta tietoa saatiinkin. Muistutettiin mieleen myös useissa serkkujen kokouksissa esiin tullut tärkeä asia: serkkuja pyydetään tekemään lyhyt yhteenveto vanhempiensa vaiheista evakkoon siirtymisen jälkeen. Tiedot kerättäisiin yhteen, jotta jälkipolville

jäisi tarkempaa tietoa esivanhempiensa vaiheista, asuinpaikoista, ammateista jne. Serkuksista Anna-Maria on osuutensa tehnyt, häneltä löytyy ”Muisteiloita Viljami ja Rauha Karosen sekä lasten elämänvaiheista”. Kaija Raville Pernajaan voi tietoja toimittaa, ja häneltä myös saa suvun yhteystietoja. Kokouksessa otettiin myös esille omien kotisivujen koostaminen kunhan tekijä löytyy. Kokous piti hiljaisen hetken edellisen kokouksen jälkeen poisneukuneille serkuille ja heidän puolisoilleen: Helvi Ruuth, Martti A. Karonen, Lea Nuora sekä Maija ja Tauno Hovi. Kokous päätettiin laulamalla ”Jo Karjan kunnailla”. Kokouksen päälle juotiin mansikkakakkukahvit -onneksi pöytä oli kestänyt kasassa. Seuraavan kerran kokoonnutaan kahden vuoden päästä Messukylässä. Isäntäväeksi ilmoittautuivat Maire (Martti A. Vilhelminpoika Karosen tytär) ja Leevi Kanervisto. Niin mukavaa meillä oli yhdessä, että varmasti taas tavataan suurella joukolla.

Helvi Hovi,

Maija Aleksanterintyttären tytär

Vunukat juurilla: Santtu-pojan retki Metsäpirttiin

Kesällä oli tarkoitus järjestää nuorisomatka Metsäpirttiin. Oli suunniteltu lintujen ja luonnon tarkastelua sekä retkeilyä kiinnostavissa paikoissa. Kun riittävästi nuoria ei ilmaantunut, niin suunnitelman toteuttaminen päätettiin siirtää tulevaan vuoteen.

Yhden vunukan testimatka saatiin kuitenkin tehtyä. Santtu, 9 v, suostui mukaan yhteensä 12 henkeä käsittäneelle Peltosten matkalle Metsäpirttiin. Äiti oli pakannut evääksi runsaasti keksejä ja namusiakin sekä pari paksua kirjaa. Painavassa repussa Santulla oli lisää viihdykkeitä.

Matkalla

En laskenut montako kertaa kuulin kysymyksen: Kuinka pitkä matka vielä on... Ymmärsin pian, että se on Santun retoriikkaa, tapa olla kiinnostunut matkan etenemisestä. Passi pysyi hallinnassa ja kaikki muutkin tavarat koko matkan ajan. Santtu onkin elämänsä aikana kehittynyt jo hyvin tottuneeksi bussimatkailijaksi.

Sarjakuvakirja eteni rivakasti. Keksit korvasivat tarjolla olleet ateriat ja taisi karkkejakin huveta jonkin verran. No tällä retkellä oli pääasia viihtyä. Arkielämä on ihan eri juttu. Toisenlaisista säännöistä sovitaan ehkä toiste.

Santun Metsäpirtti

Majoittuminen niin sanottuun Metsästysmajaan oli Santusta hieno juttu. Hän kiersi kuvaamassa kaikki täytetyt eläimet. Merikotka oli suosikki.

Laatokka, Taipaleen joki ja Saaroisten aallonmurtaja tekivät Santtuun vaikutuksen. Kaikkia peltoja hän ei välittänyt kävellä. Kirja sattui olemaan jännässä paikassa juuri silloin. Mutta näkihän bussin ikkunastakin että tuolla on Peltosten juuret.

Jättiputket kiinnostivat nuorta valokuvaajaa ja kotiseutumatkajaa.

Opetus

Lapsi löytää omalla tavallaan uuden paikan. Vaikka aallonmurtaja oli kirjavanaan lokin jätöksiä ja lintuparven rääkynä koski korviin, niin Laatokka kiehtoi.

Ensimmäisessä kaupassa Santtu huomasi heti, että 20 EUR on melkoisen ostovoimainen kassa rupliksi vaihdettuna. Ja siitä otettiin kaikki irti. Pieniä matkamuistoja löytyi kummasti Metsäpirtin keskustan pikku kaupoista ja Viipurin torilta.

Erikoinen hankinta oli venäjänkielisen biologian vihko, jonka hän katsoi ehdottomasti tarvitsevana.

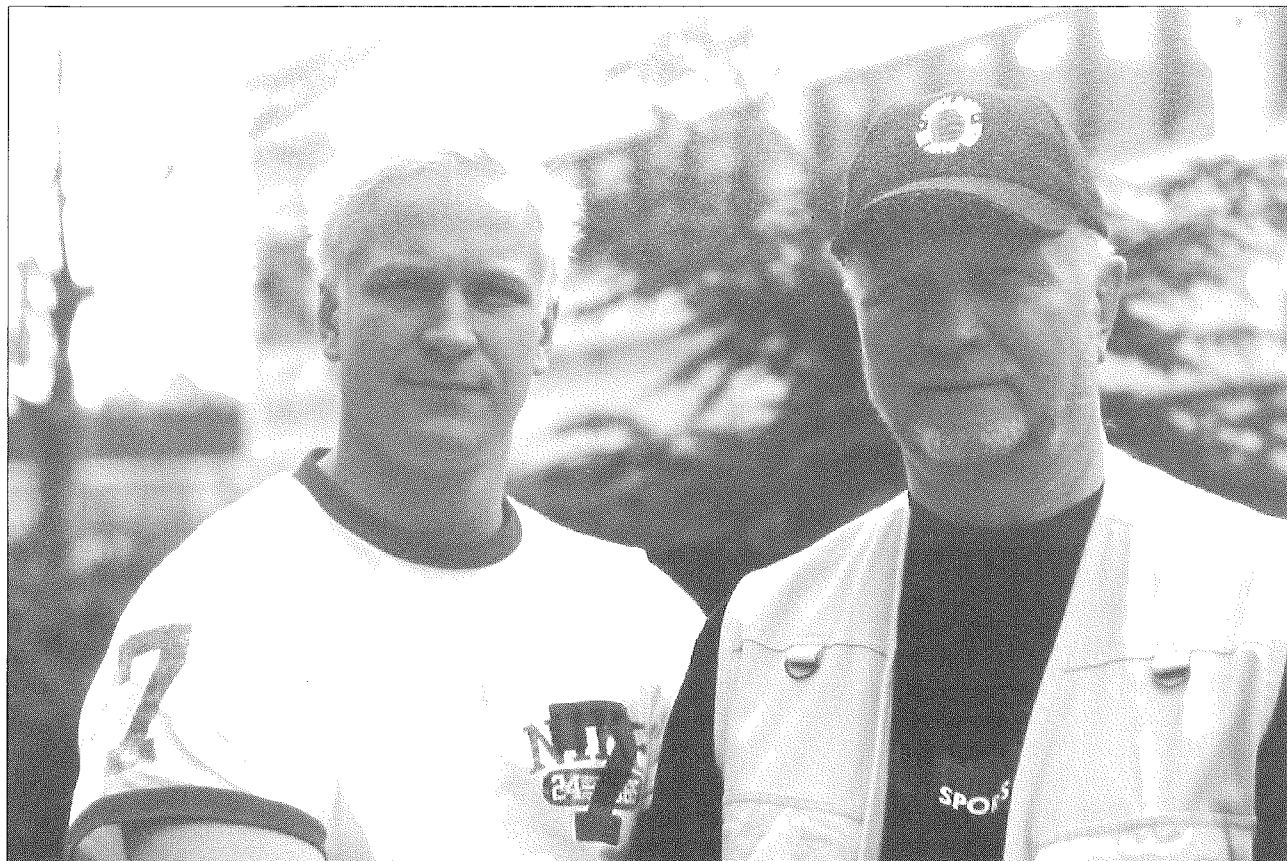
Sekin tuli koettua, että viipurilainen mies sanoi Santulle: Tervetuloa Viipuriin. Ei se kaikunut kuuroille korville vaan poika totesi: Venäläiset ovat ystävällisiä ihmisiä.

Retki oli rohkaiseva. Lapsi näkee asiat omasta näkökulmastaan ja hankkii näin rakennuspuita elämäänsä varten. Kotimatalla Santtu tuli tuekseni, otti mikrofonin ja alkoi kertoilla omia juttujaan. Siinäkin yksi askel tuli otettua elämän tiellä.

Parasta oli kuulla kirkkaalla äänellä lausuttu: Sitten kun tullaan ensi kerralla, niin...

Ilmi Pesonen

Marco Tuokko – ammattina jääkiekko

Marco Tuokko Raisiosta ja Olavi Tuokko Metsäpirtin Koselasta.

Isä Olavi uskoi heti pojan synnytyä, että tästä tulee jotakin erikoista. Maailmaa kiertäneenä hän halusi pojasta Marcon, idän silkkkitien kulkijan Marco Polon mukaan. Kun tätä nuorta miestä katselee ja kuuntelee, niin helppo on usko, että pöydän takana istuu erikoistapaus.

Kolmen isoveljen jäljiltä Marco löysi jalkaansa luistimet noin kolmevuotiaana ja siitä sitten kehitys alkoi veljien perässä joukkueeseen jo kuusivuotiaana. Niinpä harjoituksia ja otteluita on kertynyt TPS:n 25-vuotiaalle laitahyökkääjälle melkoisesti.

On nimi päässyt välistä myös otsikoihin. Hän tunnustaa olevansa räväkkä,

pelaavansa omalla tyyllillään. Joskus otteet hipovat sääntöjen rajamailla, joskus joutuu itsekin ottamaan iskuja vastaan. Se kuuluu pelin henkeen. Joukkueessa sovitaan säännöt. Vaikka joukkueessa toimitaan joukkueen ehdoilla, niin voi siellä silti itseään toteuttaa, Marco tarkentaa.

Peli on vain peliä

Vaikka miten tosissaan pelissä väännetään, niin Marco vakuuttaa, että kaukalon ulkopuolella pelaajat ovat kavereita, oikeastaan työtovereita. Peli on vain peliä, ja se jää kaukaloon eikä kulje kotiin tyttöystävää rasittamaan. Isä Olavi kertoo, että pienenä tilanne

oli tietysti toisenlainen ja jälkipeliä toki pelattiin.

Kysymykseen milloin peli muuttui vakavaksi Marco toteaa, ettei oikeastaan vielä koskaan. Siksi jääkiekkoa aina vaan pelaa, kun se jaksaa kiehtoa. - Ei väkisin viitsis tehdä, hän sanoo. Vaikka hän myöntää, että ammatti se nykyään on.

No sitä hän ei sano, mutta kyllähän kohdalle kertynyt menestys mukavasti uraa siivittää. Hän myöntää kyllä, että kun liigassa mestaruusottelut tulivat eteen, niin vakavalta alkoi tuntua. Kuusi liigavuotta TPS:ssä ovat kartuttaneet palkintokaappia kolmella Suomen mestaruusmitalilla ja viime kautena tuli hopeaa. Saavutus on melkoinen.

Kuusi liigavuotta
TPS:ssä ovat
kartuttaneet
palkintokaappia
kolmella Suomen
mestaruusmitalilla ja
viime kautena
tuli hopeaa.

Katse eteenpäin

Tiivis on paketti, Marco myöntää, kun työpäivän verran aikaa vieviin harjoituksiin ja sen päälle peleihin yhdistää opiskelun. Asevelvollisuuden hän hoiti siinä välissä. Vaikka kiekkoilijoita kovasti kannustetaan opiskelemiseen, niin ei se kaikilta onnistu.

Mistä tällaisessa elämässä sitten joutuu tinkimään? Marco toteaa, ettei kovinkaan paljoa mistään. Ehkä juhlia on jäänyt juhlimatta, mutta sellaiset menetykset hän uskoo tällä tyyllillä saavansa takaisin muodossa, joka joiltakin toisilta voi jäädä saavuttamatta.

Liiketalouden opiskelu on ammatti-korkeakoulussa loppusuoralla. Markkinointi kiinnostaa, mutta ehkä seuraava elämän vaihe ei liity urheiluun. Mieli tekee kokeilemaan normaalia työelämää vielä kiekkoilijauran jatkuessa. Kun luistimet jonain päivänä jäävät naulaan, niin hän uskoo opastavansa kaukalossa korkeintaan omia poikiin.

Kuten Marcon katse on suora ja avoin myös ajatukset ovat harkittuja. Hän tuntuu olevan erittäin sinut itsensä kanssa. Hän tuntuu tietävän mitä haluaa ja mihin pystyy.

Sieltä se tulee, korvien välistä. Jääkiekkoilijaksi kehittyä, kun omaa lajiin tarvittavaa peruslahjakkuutta, kun on valmis harjoittelemaan ja omaksumaan. Mutta ennen kaikkea, kun asiat kypsyvät korvien välissä siten, että tulosta syntyy pelissä.

Kiekkoilija tunnetaan

Ohikulkijat moikkaavat Raision marketissa. Turun kaduillakin TPS:n pelaajat tunnustetaan. Hän myöntää, että tuleehan sitä postia ja nimmaripyyntöjä jonkin verran. Mutta ei faneja haitaksi asti ole. Näin mies väittää vaikka on vetänyt festareilla juontokeikkaa.

On positiivista kun herättää tunteita ja kuulee siitä kiitosta, Marco pohtii. Ennen hän toimi räväkästi niin kaukalossa kuin sen ulkopuolella. Nykyään hän uskoo, että pelilliset ansiotkin jo yltävät sellaiselle tasolle, että kannattaa mainita.

Entä minkälainen esikuva hän uskoo olevansa nuorille? Sitä hänestä on itse vaikea kuvailla. Hän elää omaa elämäänsä ja muut siitä sitten mieliteensä muodostavat. Yleensä hän toteuttaa sen minkä oikeaksi kokee ja mihin itse uskoo.

- Kyl mä luulen et suurin osa musta tykkää, tulee lopulta leveän hymyn kanssa.

Jääkiekko, bisnestä

Joku vuosi sitten NHL:n joukkue Dallas Stars varasi Marcon. Olihan

se kova juttu, ja mukavaa olisi tietysti kokeilla mihin omat rahkeet niissä ympyröissä riittävät. Mies kyllä tiedostaa, että samalla tyyllillä pelaavat merentakaiset ovat häneen nähden etulyöntiasemassa.

Juuri nyt Marcon tavoite on saada pelaajana paljon aikaan. Realistista olisi ehkä tähdätä Ruotsiin, Venäjälle eli yleensä Eurooppaan pelaamaan. Toisaalta, totakai kun onnistuu ja saa verkon heilumaan, niin eri tahot kiinnostuvat pelaajasta.

Raha on tietyllä tavalla arvostuksen mitta. Jos toinen jengi maksaa tuplaten enemmän, niin kyllä monelta kotiseurarakkaus unohtuu.

- Hyvästä työstä saa kyllä hyvän korvauksen. Mutta ei pidä unohtaa, että huippu-urheiluaan tämä on dopingtestineen ja ruokavalioineen.

Entäs Karjala

Jääkiekkoilijan elämässä Karjala on melkoisen vieras asia. Pietarissa oli B-junioreiden turnaus ja menestystäkin tuli. SaiPa ja Lappeenranta venäjänkielisine kyltteineen on lähin kosketus siihen suuntaan. Mutta kyllä Marco tuntee pelikavereita, joiden juuret myös versovat Karjalasta, vaikka tämä ei olekaan läheinen keskusteluaihe.

Sieltä Metsäpirtin Koselastahan ne isä Olavin juuret ovat, Marco tietää. On hän sukulaisten tarinoita uteliaana kuunnellut, mutta oma elämä on tiiviisti juurtunut Raisioon. Se on hänen perustansa, identiteettinsä. Ehkä sitten, kun nuoruuden pöly laskeutuu ja on aikaa, niin ne juuretkin voisi Laatokan läheltä käydä katsastamassa.

Ilmi Pesonen

**TILAA OMA SUVANNON SEUTU!
KARJALAISTA ASIAA
SAKKOLASTA, METSÄPIRTISTÄ JA VUOKSELASTA
kahdeksan kertaa vuodessa - 20 euroa!
Loppuvuosi 5 euroa.**

Mauno Vaski Vaskelan Sukuseura ry:n vuosijuhlissa:

Kalevalaisen kulttuurin juuret ovat Muinais-Suomessa

Vaskelan Sukuseura ry piti vuosijuhlansa ja -kokouksensa 21.8.2004 Kylpylähotelli Päiväkummussa Karjalohjalla. Vuonna 1985 perustetun yhdistyksen jäsenmäärä on kasvanut vuosi vuodelta ja on nyt 193 henkilöä. Kokousosanottajia oli 42.

Vaskelan kalevalainen perinne

Kalevalaisuus kohosi tilaisuuden pääaiheeksi. Tuleehan ”Metsäpirtin Vaskelan kalevalaisten runonlaulajien ja tietäjien muistomerkkin” paljastaminen olemaan yhdistyksen merkittävien tapahtuma vuonna 2005. Muistomerkki sijoitetaan Helsingin ortodoksiselle hautausmaalle Lapinlahteen. Paljastustilaisuus on osa sukuseuran 20-vuotisjuhlaa sekä huomionosoitus Kalevalan 170-vuotisjuhlavuodelle.

Metsäpirtin Vaskela oli Karjalan Kannaksen ainoa täysin ortodoksinen karjalaiskylä. Sen asukkaat ja jälkipolvet ovat inkeroista Waski-sukua. Tästä sukuyhteisöstä on kerätty lähes 2000 sellaista kalevalaista runotallennetta, joiden esittäjä on tiedossa. Määrä on viidesosa kaikista noin 9300 vastaavasta Etelä-Karjalan tallenteesta. Yksittäisenä kylänä Vaskela on koko kalevalaisen Karjalan merkittävin aarrea.

Kansanrunouden suurkerääjän ja tutkijan, professori Väinö Salmisen mukaan Etelä-Karjalan tallenteet ovat ”säemäärillä mitattuina huomattavasti pitempiä kuin muualta saadut”. ”Etelä-Karjalasta koottujen runotallenteiden, sananlaskujen, arvoitusten, loitsujen, itkuvirsien yms. toisintomäärä on suurempi kuin miltään muulta runoalueelta saatu, jos, kuten on tapana, Inkeri jaetaan kolmeen alueeseen”, on Salminen laskenut.

Vaskelasta on kirjattu 36 henkilön runomuistin anteja. Larin Paraske on ”ylhäinen yksinäinen”. Häneltä on noin 3500 tallennetta. Runoja niistä on noin 1200 kpl, 32 676 säettä.

Muut lahjakkaat Vaskelan runontaitajat ovat jääneet aiheetta Parasken yliveritaisuuden varjoon. Heidän joukossaan useita Vienan, Raja-Karjalan ja Inkerin parhaiden runonlaulajien veroisia. Riisniemi Antti, Antti Lahtinen kohoo 55 runollaan mieslaulajien valioon. Määrä on neljänneksi suurin, aihepiirinsä miesten monipuolisin.

Jerlan Outelta on 110 runoa, noin 2900 säettä. Laurin Nastolta on 29, Ikan Tarjalta 42, Rohkon Nastolta 30, Katariina Painokankaalta 71 ja Natalia Vuorialalta 39 runoa. He kaikki kuuluvat naislaulajien eturivistöön. Häävirsien taitajana Jerlan Oute oli eräs kaikkein parhaimmista.

Kansantieteen tutkija ja kansanperinteen kerääjä, fil.lis. Theodor Schwindt luetteloi vuonna 1876 Vaskelassa kylän asukkaiden tuomia käsitöitä. Larin Paraskesta tuli tuolloin hänelle opastaja peruskarjalaiseen ompeluornamenttiikkaan. Tekivät yhdessä julkaisunkin ompelukoristeista. Professori Samuli Paulaharju piirsi ja valokuvasi kylän rakennuksia ja interiöörejä 1900-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä. Tyyni Wahter valokuvasi Vaskelan kansanperinnettä vuonna 1930. Tuota aineistoa on käytetty lukuisissa Kannaksen pitäjien historioissa.

Vaikka Vienan kylillä ja Ilomantsilla on mahtavat ansiot kalevalaisuuden säilyttämisessä. Niiden ohella, jopa niitä ennen, tulisi aina mainita myös Vaskelan sukukyläyhteisö kalevalaisen perinteen ylläpitänä. Nyt Vaskela on ”unohdettu” usein jopa Larin Parasken nimen yhteydestä.

Kalevalaisuuden olemus

Sukuvanhin Mauno Vaski tarkasteli juhlapuheessaan mm. kalevalalaisuuden olemusta ja juuria.

”Kalevalaisuus on liitetty yhtäläisyyserkein – joko tahattomasti tai tahallisesti – lähes yksinomaan kansanrunouteen ja runonlaulajiin. Kalevalaisuus on kuitenkin monimuotoinen kokonaisuus. Se eli voimakkaana vielä 1900-luvun alkuvuosikymmeninäkin ”puhdasten karjalaisten” yhteisöjen keskuudessa niiden kansankulttuurina. Jokainen sen piirissä elänyt taitoi riittelyyn ja runonlaulun, kuka vaatimattomammin, kuka loisteliaammin.

”Ainha laulettii, ku kangasta kuottii laulettii, laulettii häissä, lasta liekuttaissa, ain pit laulua olla”, lausui Tiikkeinä Ohviska laulattajalleen Katri Kaukoselle Metsäpirtin Vaskelassa vielä vuonna 1935.

Kalevalaisuus oli sisäistynyt elämänmuotoon. Se heijastui elintavoissa, mielenlaadussa, henkisessä lujudessa, sanallisessa ilmaisussa, käsityötaidoissa, kansanparannuksessa – kaikessa.

Ruotsinvallan ja luterilaisen kirkon harjoittamista vainoista huolimatta kalevalaisia piirteitä kotiutui joka puolelle maata. Mm. sanonnat ”Moni on kakku päältä kaunis”, ”Ei vara venettä kaada”, ”Ei tästä piot parane” ja ”Pyhät on pihlat pihalla” ovat eläviä esimerkkejä tapahtuneesta.

Kalevalaisuus on pohdiskelua ihmiselämän sisimmästä; on elämänohjeineen, kansanviisauksineen ja arvoitukseineen hyvin älyllinen, huomiokykyä ja oivaltamista kehittävä kansankulttuuri. Sen piirissä syntyi todistetusti 1200-luvulla maailman ehkä vanhin tavallisen kansan perinnöllinen sukunimijärjestelmä. Luonnollisin selitys sukunimijärjestelmän syntymiselle on kalevalaisen kansan suuri liikkuvuus vauraan turkiskulttuurin aikana 800-luvulta aina 1500-luvulle saakka. Sukunimestä tuli yksilöllinen suvun tunnistin.

Vaskelan Sukuseura ry:n sukujuhlassa oli esillä myös suvun taiteilijoiden töitä. Kuvassa on näkyvillä Aarni Jäsken veistoksia. Niiden äärellä ovat vasemmalta Marjo ja Juhani Kailasto, Helga Mattila sekä Kaisa Nuoramo. Oikealla taustalla seinällä on nelivärisuurennos Jaakko Koskivaaran arkistolöydöstä, Käkisalmen eteläisen alueen kartasta vuodelta 1651.

laisen kansan suuri liikkuvuus vauraan turkiskulttuurin aikana 800-luvulta aina 1500-luvulle saakka. Sukunimestä tuli yksilöllinen suvun tunnistin.

Kalevalainen kulttuuriväyhyke kattoi Viron, Inkerinmaan, Karjalan Kannaksen, Laatokan-Karjalan, Aunuksen, Raja- ja Pohjois-Karjalan sekä Vienan-Karjalan. Tukikohtia oli mm. ”Seitsemän Kymen Karjalassa” Perämeren rannikolla ja Tornionjokilaaksossa.

Kalevalaisuuden olemus kumpusi kymmenien sukupolvien ketjun ja vuosisatojen, ehkä vuosituhansien perinteistä. ”Noin vuodelta 949” oleva Venäjän ja sen naapurimaiden historiallinen kartta, jonka August Ludwig Schlözer on julkaissut vuonna 1791, mainitsee kansalaisuusnimen ”Csudi”. ”Eustland” eli Eestin ja Inkerinmaan muodostama alue, ”Kikialand”, oikeammin Kirialand eli länsiosa Karjalan Kannasta, Keski-Suomen kattava

alue, ”Kyrialand” itäisen Karjalan Kannaksen, Aunuksen sekä Pohjois- ja Vienan-Karjalan alueilla, ”Kiaenogard”, joka tarkoittanee Kainuuta, mutta on kartassa Äänisen itäpuolella sekä ”Biarmland”, Bjarmia Vienajoen itäpuolella on merkitty ”Csudien” asuma-alueiksi. Lounais-Suomi on kartassa ”Finland”. Sen tienoilla ei ole sanaa ”Csudi”. Karttaa pidetään tutkijapiireissä pääpiirteiltään varsin luotettavana.

”Csudi” on äänteellisesti lähellä sekä sanaa suomi – jonka alkuperää ei tunneta – että sanaa tsudi, jolla venäläiset kutsuivat suomalaisia. Kalevalaisen kansanrunouden keräysalueet ja mainitun kartan ”Csudi”-alueet ovat yhteneväiset. Tuo laaja ”Csudi”-alue on ollut tuhat vuotta sitten kiistattomasti kalevalaisten suomalaishennojen muodostama Muinais-Suomi.”

Yksimielinen vuosikokous

Vuosikokous kulki täyden yhteisymmärryksen vallitessa. Niin tilinpäätös ajalta 1.7.2003-30.6.2004 kuin toimintasuunnitelma alkaneelle kaudelle hyväksyttiin yksimielisesti.

Sukuseura julkaisi kertomuskaudella kaksi kirjaa: Anna Lampun 100-sivuinen runokirja ”Kypsä ikä” ja Mauno Vaskin kokoama liki 300-sivuinen ”Waski-suku ja Metsäpirtin Vaskela II”. ”Waski-suku ja Metsäpirtin Vaskela III” on tarkoitus julkaista alkuvuonna 2005.

Hallituksen erovuoroiset jäsenet valittiin uudelleen. Puheenjohtajana toimii sukuvanhin. Muut hallituksen varsinaiset ja varajäsenet ovat Leila Holvisto, Jorma Jäske, Aulis Koppanen, Jaakko Koskivaara, Väinö Laurila, Vilho Leppälehto, Helga Mattila ja Kaisa Nuoramo. -MV

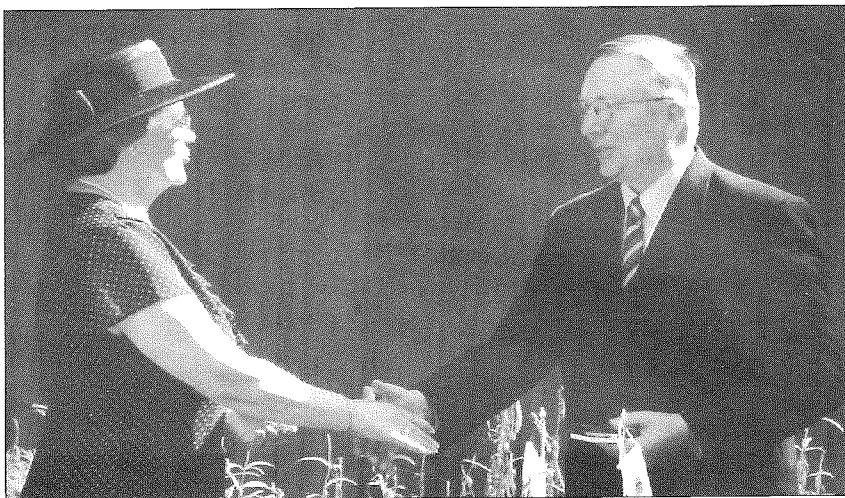
Ahkeruudesta palkittiin Martti Peltonen

Martti Peltonen on metsäpirttiläisille tuttu vanhojen lehtijuttujen kerääjänä ja lehdeksi tuottajana. Työ on vaatinut suurta sitkeyttä. Nyt hän on jatkanut samaa työtä kotipitäjäänsä Kauhajoen ja viiden naapuripitäjänkin vanhoja uutisia kooten.

Kokoamistyönsä tuloksista hän nostaa omaksi suosikikseen Karhu-lehden, johon hän keräsi metsästyksen liittyneitä juttuja.

Erittäin lähellä Martin sydäntä tuntuvat olevan 1808-sodan tykkimiehet ry. Kesälläkin hän oli joukon mukana Suomenlinnassa muun muassa ammuskelemassa tykillä japanilaisen filmausryhmän iloksi, kun tämä tallensi Suomenlinnaa erilaisia maailmanperintökohteita esittelevää filmiä varten.

Kauhajoki-Seura juhlisti pitäjän museon 70-vuotisjuhlaa muun muassa luovuttamalla Martti Peltoselle Suomen kotiseutuliiton harrastusmitalin. Kirjallisten töiden lisäksi Martti on viimeksi

Museotoimenjohtaja Marja-Liisa Haveri-Nieminen ojensi Suomen kotiseutuliiton harrastusmitalin Martti Peltoselle hänen monista kulttuurisista ansioistaan. Tilaisuus oli Kauhajoen museon 70-vuotisjuhla.

tämän kesän aikana ollut rakentamassa museon yhteyteen pärehöylää ja sille säilytystilaa. Muutama pärekattokin on

siinä sivussa uusittu. Onneksi olkoon Martti! -IP

Karjalaista ruokaperinnettä

Suppi

Moni muistaneekin lapsuudestaan, miten käteen annettiin peltinen litra ja sanottiin: ”Määhä nappimaa suppimarjat”. Suppia valmistettiin yleensä ajankohtaisista marjoista, kuten mustikoista, puolukoista, vadelmista, viinimarjoista, omenista, raparperista, tai yhdistelemällä erilaisia marjoja.

Suppikkeitä marjoja ei koskaan siivilöity, vaan ne jätettiin keittoon.

Ohje:

0,5 l marjoja

1 l vettä

1 dl sokeria

2 rkl perunajauhoja + tilkka kylmää vettä

Marjoja keitetään vedessä, kunnes maku ja väri irtoavat liemeen. Maustetaan sokerilla ja suurstetaan veteen sekoitetuilla perunajauhoilla. Syödään sellaisenaan tai puurojen kera.

Vielä ehtii hankkimaan metsistä tai toreilta suppikkeitä ainekset!

Raili Leino (Kopperoinen)

Sakkolan Haparainen

Halikko

Sakkola-Seuran syksyssä teatteria

Aikaisemmin suunnitellut syysretken tilalle tarjoamme teatteria. Karjalainen Näyttämö esittää syyskaudella Maiju Lassilan hauskan Nuori mylläri -näytelmän, jonka ohjaa Tiia Honkanen.

Karjalan Näyttämö toimii Karjalatalolla Helsingissä, Käpylänselä 1. Olemme varanneet lippuja 31.10. klo 16 esitykseen. Hinta ryhmälle Karjalakortilla on 12 euroa, nuoret ja lapset 7 euroa.

Lippuvaraukset sihteerille Meeri Häkkinen syyskuun aikana puh. 09-8011 381.

Huom! Johtokunnan kokous on torstaina 7.10. klo 18.30 Haapaniemenkatu 16 C. K. 1. kerros.

VIRKIN VIRKKEET

Tapahtumien kesä takanapäin – menneitä muistellen

Alkusyksy on käsillä ja mennyt kesä jäänyt muistojen kirjaan. Vietin varsinaisesta työstäni viiden viikon loman, johon sisältyi sekä rentoutumista, maalla oloa sekä erilaisia karjalaisia kulttuurierintoja. Heinäkuun lopulla ”Kesäpäivä Karjalassa”- nelipäiväinen matka oli todellinen kohokohta. Käynyt Terijoella, entisillä sotapaikoilla, kotikylällä Vuoksella nuotioiltoineen sekä juhlinta Käkisalmissa hyvässä seurassa eri osa-alueiden asiantuntijoiden johdatteluina antoi sekä viihdettä että todellista faktatietoutta.

Evakkojenpäivä 1.8. Jokioissa oli myös sisällöltään koskettava tapahtuma. Evakkojenpäivän kirjoittaja oli Heikki Luoma ja sen oli ohjannut Paavo Liski. Näytelmän tapahtumat alkoivat välirauhan rauhallisesta jälleenrakennuksen ajasta elävästä Ristseppälästä ja jatkui Valkjärven, jossa käytiin kokemassa rintaman läheisyyden tuntua. Sieltä matka jatkui takaisin Ristseppälään, jossa sota alkoi uhkaavasti lähestyä ja lopulta tuli myös evakuoitumiskäskeä. Evakkoon lähtö ja matka kohti tuntematonta alkoi. Alkumatkan aikana sodan raaka todellisuus näytti kasvonsa. Matkan päätepiste oli Minkiö Jokioissa, jonne pitkä juna-matka päättyi. Oudointa Minkiöllä oli rauha ja takana sodan äänet. Näytelmän kirjoittaja oli aiheeseen saanut lähdetietoja todellisuudesta tekemiensä eri haastattelujen muodossa.

Omalla osallani näytelmän sisältö teki koskettavaksi se, että samaisella kapearaitaisella rataosalla Humpilasta Forssaan meidän perhe saapui vuonna 1947 Lounais-Hämeeseen Kuorevedeltä. Loppumatkan Forssasta Tammelaan,

Evakkojenmuistoissa Taisto Virkki Raili-siskonsa kanssa Jokioissa.

lähes 20 kilometriä, menimme omalla hevoskyydillä. Muistelen vieläkin matkaa, jonka tein viisivuotiaana isän, äidin, veljen ja siskoni kanssa. Omissa muistoissani on matkasta jäänyt päällimmäisenä mieleen isän makeisien osto meille lapsille Tampereella junan pysähtyessä ja perillä oman hattuni kadotessa häpeän tunne, kun minut pakotettiin kulkemaan naisten huivi päässäni.

Siitä se elämä alkoi uusilla asuin-joilla, sopeutuminen ja jälleenrakentaminen.

Karjalaisten aktiivinen rooli on näkynyt niin omissa toiminnoissa kuin yhteiskunnan eri foorumeilla.

Perheissä jatkettiin elämää pääosiltaan entisissä ammateissa ja nuorten osalta myös kouluttautumisesta pidettiin huolta.

Näin on myös tapahtunut minulle; opin sarkaa kääntelin ja varsinaisen toimeentuloni olen hankkinut toimimalla asiakkaiden parissa sähköisissä merkeissä. Varsinainen työskentäminen on pian kynnety; ensi kesänä olen maalissa. Lähes neljä vuosikymmentä on ollut myös antoisaa aikaa.

Koskaan minulla ei ole ollut vapaa-ajan ongelmia. Olen syntynyt maanviljelijän poikana ja maassa ovat minun juureni ja sydämeni. Monenlaista hauskaa ajanvietettä on kohdannut minua. Vuoksela-asiat ovat olleet mukana vuodesta 1997.

Lomallani sain hiukan etäisyyttä normaaleihin arkipäivien rutiineihin. Joskus on hyvä pysähtyä vapaaehtoisesti ja miettiä omaa olemassaoloaan ajatellen myös muita läheisiään. Elämän käyttöä tulisi osata käyttää myös järkevästi.

Näillä mietteillä toivotan lehden lukijoille hyvää syksyn jatkoa.

Taisto Virkki

Sotiemme Vuoksela-

matrikkeliä koskeva väliaikainen tieto: Homma on siinä vaiheessa, että erilaista aineistoa on saatu kerättyä runsaasti, mutta henkilökohtaisia muistikuvia ja valokuvia otetaan edelleen vastaan. Sota-arkistossa on odottamassa vuokselaisten kantakortit (runsas 800 kpl) jatkokäsittelyämme varten. Sota-arkisto sijaitsee Helsingissä ja tehtävän suorittamiselle olisi eduksi, että käsittelijämme asuisi lähialueella. Jos olet kiinnostunut työstä, odotan yhteydenottoasi. Käsinkirjoitettujen tekstien puhtaaksikirjoitusta wordillä olisi myös tarjolla.

Taisto Virkki

taisto.virkki@luukku.com

p- 050 – 553 8607

03 – 363 1750 koti ilt.

Vuoksela-Seuran kesän 2004 matkakuulumisia

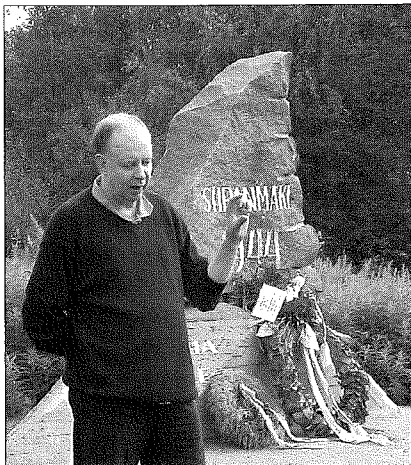
Kesäpäivät
Karjalassa
22.-25.7.2004

Seuran toimesta on kesäisin huolehdittu, että entisille kotipaikoille Vuokselaan on ollut tarjolla matkamahdollisuus. Vastuullisena matkatoimistona entiseen tapaan tänäkin vuonna oli Lomalinja Tampereelta. Neljän päivän matkaan sisältyi tutustumiset matkan varrella oleviin taistelupaikkoihin dosentti Eero Elfvengrenin opastuksella.

Matkanäkymät Kannaksella Viipuri-Terijoki-Sakkola-Vuoksela-Käkisalme-Äyräpää-Täli-Ihantala antoivat silmänruokaa aurinkoisista heinäkuun maisemista.

Kotikyläkiertros Vuoksella iltanuotioineen oli mielinpainuva asiapitoinen ja toisaalta viihteellinen tapahtuma. Osallistuminen Käkisalmissa yhteiseen juhlaan venäläisten ja muiden kotiseutumatkalaisten kanssa toi arvokkaan lisän matkaan.

Paluumatkalla vietetty yhteinen muistohetki Ihantalan taistelun muistomerkillä oli sinetti onnistuneesta

Eero Elfvengren kertoi tapahtumia Siiranmäeltä.

Taistelupaikat

Summa

Dosentti Eero Elfvengren (yläkuvasa selin keskellä) selostaa tapahtumia eräällä Summan kantalinnoitteella. Suomalaisten talvisodan aikainen osittain kantalinnoitettu pääpuolustuslinja Karjalan kannaksella. Mannerheim-linja alkoi Suomenlahden rannalta Kyrönneimestä ja jatkui Kuolemanjärven, Summan kylän, Muolaanjärven ja Punnusjärven kautta Vuoksen pohjoisrannalle ja sieltä edelleen Vuoksen pohjoisrantaan myötäillen Laatokkaan.

Mannerheim-linja oli noin 140 kilometriä pitkä ja sillä oli 68 kantalinnoitetta, eli keskimäärin kahden kilometrin välein.

Karjalan kannaksen keskiosissa Summan ja Lähteen lohkoilla, vihollinen yritti läpäistä puolustuksemme juuri ennen joulua 1940. Osa panssarivaunuista pääsi tunkeutumaan asemien sisään mutta ne tuhottiin polttopulloilla ja kasapanoksilla pimeän tultua. Vihollisen kovimmatkin hyökkäykset torjuttiin viimeistään vastaiskuilla. Taistelukentälle jäi 58 tuhatta panssarivaunua ja röykkiöittäin vihollisen

kaatuneita. Mannerheim-linja kesti. Puhuttiin Summan ihmisestä.

Siiranmäki

Eero Elfvengrenin kertoi tapahtumista Siiranmäen taisteluista. Siiranmäen muistomerkin läheisyydessä, joka oli paljastettu 13.6.2004 Kivennapaseuran toimesta, todeten neljän tien risteysessä sijainneen Siiranmäen kylän olleen jatkosodan aikana osa silloista VT-puolustuslinjaa, ehkä parhaiten varustettu mutta silti monelta osin keskeneräinen. Alkukesän vehreys peittyi vastustajan valtavaan tulimyrskyyn, joka raastoi hajalle täällä viljellut ja vielä jäljellä olevat rakennukset sekä puolustajien asemia.

Taistelun jyly kuului aina Mikkelin päämajaan saakka kertoen taistelun ankaruudesta. Täällä puolustivat maineikas Tyrjän rykmentti, JR 7 ja JR 49, johtajanaan everstiluutnantti Adolf Ehrnrooth. Lisäksi muita

2 Divisionasta irroitettuja osastoja. Neljä päivää he kestivät, kunnes käskystä siirtyivät vihollista viivyttaen seuraavaan puolustusasemaan.

Väinö Ryyppö kertoi omia ja joidenkin muiden vuokselaisten kokemuk-

sia saman ajankohdan tapahtumista Kuuterselässä, jonne ei aikataulusyistä ehditty poikkeamaan.

Äyräpää

Äyräpään- Vuosalmen taistelut ovat jääneet Suomen lähihistoriaan merkittävänä itsenäisyyteemme liittyvänä tapahtumana. Vuosalmen taistelujen viimeisinä päivinä 11.7.1944 alkaen 2. Divisioonassa yhdessä Panssaridivisioonan ja 15. Divisioonan pääosien kanssa tuhosi kaksi vihollisen armeijakuntaa sekä torjui kolmannen armeijakunnan hyökkäyksen pääsyn eteenpäin. Vuosalmen torjuntavoitto oli eräs merkittävä tapahtuma rauhanneuvottelujen käymisessä.

Eero Elfvengren, Veikko Juvonen ja Väinö Ryyppö selostivat menneitä tapahtumia paikanpäällä.

Iltapalalla nuotion loisteessa.

Ihantala

Yhteinen muistohetki Ihantalan 2.7.2004 paljastetulla muistomerkillä oli koskettavan vaikuttava. Finlandia-hymnin jälkeen kuultiin runo In Memoriam. Ilmari Hakalan sotilaallisen täsmällisissä muistosanoissa hän toi mieliin tapahtumati, miten aikanaan näissä maisemissa ratkaistiin Suomen kohtalon kysymys; saamme yhä edelleen elää vapaassa ja itsenäisessä kotimaassamme, Suomessa. Tilaisuudessa oli myös yhteisen kukkalaitteen lasku ja Runon Ristilipun alla esityksen jälkeen tapahtuma päättyi yhteisesti laulettuun Isänmaan virteeseen.

Muistokiveen on kaiverrettu teksti "1944 IHANTALAN TAISTELUT KUNNIA SANKAREILLE"

Erkki Pärssinen ja Maritta Kemppi

laskemassa kukkalaitetta Ihantalassa. Uudenkylän rukoushuoneen raunioilla kasvavat nykyään rehevät koivut.

Kotikylillä Vuoksella käynnit

Teiden kunto Vuoksella on vuosi vuodelta heikentynyt. Linja-autolla pääsee yhä edelleen vain Uuteenkyllään joten kuten, mutta muuanne ollaan paikallistaksien varassa. Kylillä oli hyörinää, etsittiin/löydettiin kiinnekohtia menneeseen. Siskoni kanssa olin äitini lapsuuskodin maisemissa Päiväkivessä Keikkolan pihapiirissä. Asuinrakennuksen jäänteistä muistoksi löysin kotimatkalle savupiipun punaisen tiilin. Iltapäivällä laskettiin kukat kirkolla sankarivainajien muistomerkille. Varsinaisen päivän matkojen jälkeen

tehtiin yhteinen iltaretki Uudenkylän entisen rukoushuoneen raunioille, jossa asiantuntevaa tietoutta saatiin Ryyppön Väinöltä. Läheisyydessä iltaa jatkettiin Ryyppön Väinön kotitahuvilla ja opastuksella. Kauniin aurinkoisena illan aikana Sisko Pikkumäki-Luoma lauloi miehensä Masi Luoman säestämänä karjalaisia lauluja. Yhteislaulu raikui myös mäellä ja Masin taustamusiisoinnin aikana voitiin rentoutua ja pienellä nuotiolla paistaa makkaraa. Makoisana muistona on Hellinin poimimat ahomansikat, jotka sain heinäen pujotettuna.

Karjalainen kesäpäivä Käkisalmissa

Rauno Meriö pitämässä juhlapuhetta Käkisalmen linnan maisemissa.

Kesäpäivä Karjalassa -tapahtumaa vietettiin jo kolmatta kertaa Käkisalmen linnan sisäpihalla auringon paistaessa kuten aiemminkin. Tapahtuman järjestelyistä vastasivat Käkisalmen piirin alueelta olevat pakkoluovutetun alueen pitäjaseurat, Karjala-lehti ja Lomalinja yhdessä Käkisalmen linnan museon kanssa. Ohjelmaa oli sekä suomalaisten että venäläisten suorittamana. Everstiluutnantti Ilmari Hakala

juonsi tilaisuuden ja juhlapuheen piti Käkisalmissa syntynyt Rauno Meriö. Käkisalmen kaupunginjohtaja Jahnjukin tervehdyspuheessaan esitti toiveen saada tehdä yhteistyötä juhlien lisäksi myös kulttuurin ja liike-elämän kanssa. Juhlatoimikunnan puheenjohtaja Erkki Pärssisen rooli juhlien onnistumisesta on merkittävä ja siitä kiitos hänelle. Pitäjaseurojen suuntaan hän esitti toivomuksen aktiviteetin lisäämiseksi

ja yhteishengen nostattamiseksi, joka merkitys korostuisi mahdollisissa tulevaisuuden yhteistapaamisissa.

Rauhanomainen rinnakkainelo turhia uhoonisia välttämällä, olisi varmasti molempien osapuolten kannalta hedelmällisintä lähitulevaisuutta ajatellen, tuli mieleeni kuunnellessani ääneen lausuttuja mielipiteitä laidasta laitaan päivän aikana.

Tulevat matkat ja majoittumiset kannaksella

Vuosien varrella eri majoittumispaikat ovat tulleet matkalaisille tutuiksi. Riip-puen kotipitäjien sijainnista lähialueen tiloja on käytetty. Losevo Kiviniemessä on yleensä ollut vuokselalaisten käyttämä. Paikat ja vastaanottohenkilöstö on tullut tutuiksi, samoin tarjolla olevat rakennukset huoneineen. Ympäristö on siistiytynyt ja rauhoittunut, MUTTA rakenteellisia peruskorjauksia ei olla tehty. Koska uusiakin paikkoja on tarjolla lähistöllä, on ilmeisesti niitä tulevilla matkoilla otettava harkintaan niiden käyttö.

Matkat onnistuakseen ovat hyvin etukäteen ja ajoissa suunniteltava. Tarjolla on jatkossakin monenlaista tarjontaa. Pitäjaseuran roolina näkisin, että koti-

seuduille tulisi olla mahdollisuus päästä ja tehdä sen eteen suunnitelmallista etukäteistyötä. Olisi toivottavaa saada palautteita ja toiveita ohjelmasta. Ensi vuoden osalta on herännyt ajatus kolmipäiväisestä matkasta Vuokselaan; ajankohta 10.-12.6.2005; paikallisretki illalla voisi kohdistua Suvannon eteläpuolen maisemiin Sakkolaan ja Metsäpirttiin/Laatokan rantaan. Ottakaapa kantaa esitykseen!

Matkan vaikutelmat – yhteenveto

Matkan kesto oli neljä päivää, sää suosi, koukattiin Terijoen kautta eli maisemat osittain poikkesivat viimevuotisesta matkasta. Asiantuntijana

Eero Elfvingen oli loistava tietoinen ja paikallistuntemuksineen. Matkalla oli myös osanottajina Vuokselaan asuneita tai muuten Karjalaa tuntevia, jotka auliisti jakoivat täsmätietoa. Reitti 1/ Tampereelta lähtenyt bussi toimi hyvin ja kuljettaja oli loistotyyppi – suhtautui toiveisiimme myönteisesti ja turvallisesti mielin saimme tehdä matkaa. Lomalinjan matkajärjestelyjen osalta ei ole myöskään moitteita sijaa.

Kiitos kaikille! Nautin matkasta suunnattomasti. Toivottavasti tapaamme Karjalaisen pikkujouluristeilyn merkeissä 21.-22.11.2004 Tallinnaan. Annan lisätietoja ja kuviakin olisi näytillä matkalla.

Taisto Virkki

Ei syntymä sijaa katso

Mirja Hollon toimittamassa kirjassa "Naiset kertovat sodasta" on lottia Anneli Voutilaisen, o.s. Pohjonen, muistelmia Pyhäjärveltä 16. päivänä kesäkuuta 1944.

Suvannon Seudussa numero 4/2004 kerrotaan Jorma Uosukaisen elämän vaiheista 60 vuoden aikana. Jorma on sama poika, kenen elämän ensimmäisistä hetkistä ja Hilja-äidistä kerrotaan kirjassa. Ennen lapsen syntymää hän hoivaili äitiä. Ei ihme, jos äiti pyysi lotan pojallensa kummiksi.

Lottamanttelilla peitetty pahvilaatikko oli pöytänä, lotan poimimat päivänkakkarat peltimukissa, hänen rippilahjaksi saamansa, sinisellä silkillä kirjottu nenäliina kasteliinana. Kastemekko oli valkoinen sotilaslakana.

Sotilaspappi toimitti tilaisuuden. Äiti oli ajatellut pojallensa nimeä Antti Olavi. Viereisellä vuoteella oli toinen äiti menettänyt Jorma-vauvansa; hänen toivomuksestaan lapsi kastettiin Jormaksi, kiireessä ei toista nimeä joutanut miettimään.

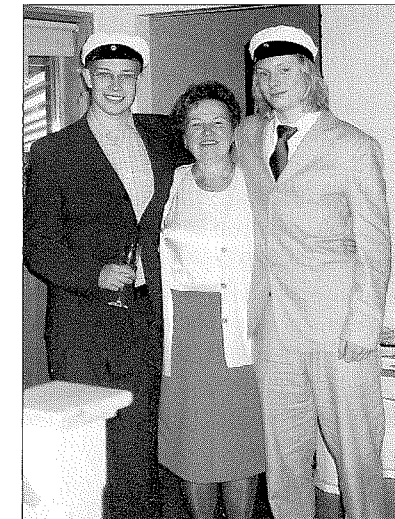
Monesti olen lukenut Jorma-pojan ensimmäisistä päivistä ja tuntenut Hilja-äidin tuskan, saman kohtalon kokeneena. Minun poikani täytti 5 kuukautta sinä päivänä 18.6.1944, kun lähdimme Pyhäjärveltä.

Kaiken hyvän toivotukset, parhaat onnittelut Jormalle ja perheelle.

Toini Pelkonen, o.s. Vesikko

Ylioppilaita

Elina Kurkinen kirjoitti ylioppilaaksi 29.5. Mäkelänrinteen lukioista Helsingissä. Elinan äiti on Aino Parilon tytär Sakkolan Vilakkalasta.

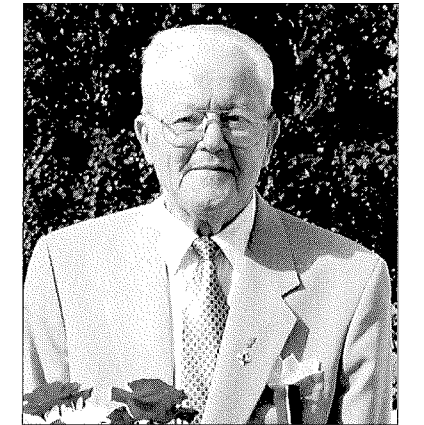

Mikko Yrtti (kuvassa vas.) pääsi ylioppilaaksi Raision lukioista 29.5. Antti Yrtti pääsi ylioppilaaksi Sammon lukioista Tampereelta 29.5.

Ylioppilaspojat ovat veljesten lapsia, Mikon vanhemmat Tiina ja Veli-Matti Yrtti, Antin vanhemmat Sirkka ja Jarmo Yrtti.

Kuvassa keskellä isoäiti Suoma Yrtti, o.s. Leinonen Sakkolasta. Hänen vanhempansa ovat Jalmari ja Tyyne Leinonen Sakkolan Tikansaareltä. Myös Jalmarin äiti Liisa Leinonen on syntynyt Sakkolassa.

VUOSIA TÄYTTÄNEITÄ

80 vuotta täytti 8.8.2004 Arvo Käppi Saarijärven Tarvaalassa. Syntymäpäiviä vietettiin perheen, sukulaisten ja ystävien seurassa. Arvo Käppi on kotoisin Sakkolan Rökkylästä.

Arvonimiä

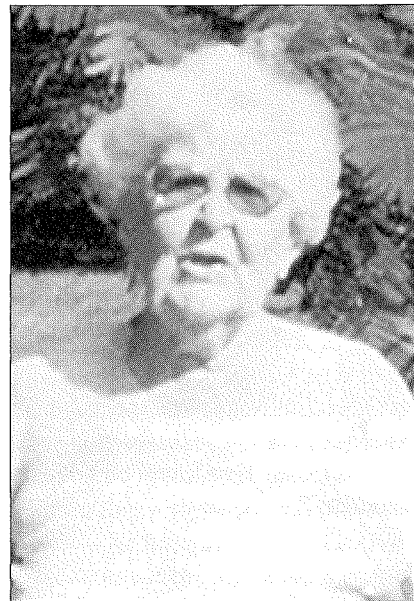

Tasavallan Presidentti on myöntänyt Yrjö Länsirinteelle 19.5.2004 director musices –arvonimen monipuolisesta työstä ja harrastuksesta musiikin saralla.

Yrjön vanhemmat ovat edesmennyt Tauno Länsirinne (ent. Eeva) Sakkolan Vilakkalasta ja Hilja Länsirinne, o.s. Kermine Sakkolan Haparaisista.

Yli 30-vuotisen opettajan työn ja monipuolisen musiikin parissa tehdyn työn lisäksi Yrjö on Vilakkalan Eevojen sukuseuran perustajajäseniä ja sukututkimuksen tekijä.

Anna Laura Pirosen pitkä matka Karjalasta Atlantin taa

Anna Laura Saima Sylvia Piironen (os. Miettinen) syntyi Metsäpirtissä Karjalan mailla huhtikuun 23. päivänä 1916. Hän oli vanhin viidestä lapsesta. Ollessaan vasta 10-vuotias hänen äitinsä menehtyi lapsivuodekuumeeseen ja Anna Laura joutui isoäitinsä hoitoon. Isoäiti kasvatti rakkaudella lapsenlastaan Herran kurissa ja nuhteessa.

Kansa- ja jatkokoulut Laura kävi Taipaaleen Terenttilässä. sodan aikana hän työskenteli sairaanhoidollisissa tehtävissä Kiviniemen kenttäsairaalas- sa. Sodan jälkeen Laura lähti opiskelemaan Helsinkiin ja valmistui vuonna 1948 sairaanhoitajaksi. Sen jälkeen hän jatkoi vielä opintojaan Helsingin diakonissa laitoksella, josta valmistui vuonna 1949. Vuotta myöhemmin Laura asettui asumaan Turun lähelle Marttilan pitäjään, jossa hän ahersi diakonissan tehtävissä aina vuoteen 1957.

Laura on aina ollut valpas ja seurannut aikaansa. 1950-luvulla ei liene ollut kovinkaan tavallista, että nainen ajaa moottoriajoneuvoilla. Laura sen sijaan omisti jo silloin oman skootterin, joka

helpotti hänen työssään liikkumista eri puolille Marttilaa. Kehityksen myötä Laura hankki itselleen myös ajokortin ja auton, jolla hänen työmatkansa taituivat paremmin kuin mopon selässä.

Aika vieräi ja bensaa paloi. Lauran mielessäkin hehkui, nimittäin ajatus matkustaa tapaamaan omaa tättään Yhdysvaltoihin. Työtovereiden es- telyistä ja varoituksista huolimatta Laura päätti lähteä matkaan, ja hän hyppäsi ohikiitävään laivaan. Laura tilasi keskikesän kynnyksellä liput laivamatkalle New Yorkiin, jonne hän saapui juhannus aattona vuonna 1957. Täti oli vastaanottamassa maailman- matkaaajaa satamassa ja Anna Lauran aavistamatta matkasta kehkeytyi yksi hänen elämänsä seikkailuista. Lauran täti omisti aurinkoisessa Lake Worthissa oman asunnon, jonne Laura pääsi lomailemaan. Matkan aikana Laura vieraili tätinsä kanssa myös Suomalaisella, kuten suomalaisilla oli tapana. Samaan aikaan Suomalaiselle oli tullut iltamiin myös silloinen poikamies Armas Piironen. Katseet kohtasivat ja tapaaminen johti alttarille. Anna Laura ja Armas vihittiin avioliittoon 4.4 vuonna 1958 Lake Worthissa lähiystävien todista- essa onnellista tapahtumaa. Pariskunta asui avioliiton alkuaikoina pohjoisen osavaltiossa New Yorkissa Interlakella, jossa he kasvattivat kanoja ja rakensivat uusia taloja. Eläkepäivinä he muut- tivat takaisin Lake Worthiin, samaan paikkaan, jossa heidän yhteinen elä- mäntaipaaleensa oli alkanutkin. Muuton jälkeen ahkerat kädet jatkoivat työtä lepokodin hyväksi. Laura oli monessa mukana ja Armas puolestaan auttoi omilla taidoillaan. Vuosikymmenet sekä Lauran että Armaksen kädet ovat ovat vapaaehtoisina puurtaneet uupu- matta työtä lepokodilla. Nyt, Armaksen kuoleman jälkeen, Laura elelee yksin, mutta ei yksinäisenä Lepokodilla omas- sa kauniissa huoneessaan. Hän seuraa tiiviisti maailman tapahtumia eri tiedo- tusvälineistä. Suomen tapahtumat ovat erityisvalvonnan kohteena.

Lepokodin pihalla Lauran ja Armak- sen istuttama Royal Poinciana -puu muistuttaa kaikkia Anna Lauran ja Armaksen lähimmäisenrakkaudesta.

Anna Lauran syntymäpäivänä vuonna 2004

KUOLLEITA

Jenny Laamasen muistolle

Jenny Helena Laamanen, o.s. Virolai- nen, kuoli 1.7.2004 Tampereella. Hän oli syntynyt Sakolan Luprikkalassa 3.9.1912. Hänen vanhempansa olivat Manu Virolainen ja Maria (Maija) Virolainen, o.s. Häyrinen (Joutseno). Heillä oli neljä lasta, joista äitimme oli vanhin. Martta (Vulli), Pekka ja Yrjö syntyivät myöhemmin.

Äiti oli mennyt 15-vuotiaana Virkin sahalle tekemään ”erilaisii hommi”, jotta sai tienattua itselleen rippivaatteet. Isänsä oli jelpannut ostamalla ”komiat uudet kengät”. Oman Singer-ompelukoneen hän oli myös isältään saanut mennessään 17-vuotiaana tädilleen Elsa Jortikalle Kiviniemeen ompeluoppiin. He suunnittelivat yhteisen ompelimonkin perustamista, mutta toisin kuitenkin kävi.

Äiti ja isänne Aleksanteri (Santtu) Laamanen (s. 15.6.1908) vihittiin avio- liittoon 26.10.1930. Äitimme oli silloin 18-vuotias. Isä vei äidin, silloisen tavan mukaan, miniäksi oman perheensä pariin Sipilänmälle, jossa heillä oli kuitenkin oma kammari asuttavana. Oma maatila heillä oli jo ennen talvisodan alkamista, ja jatkosodan alkaessa oli talokin jo vesikattovaiheessa. Sinne jäivät maat ja mannut, kun sota alkoi.

Evakkomatkojen jälkeen muutettiin Pirkkalaan. Sinne asutettiin paljon mui- takin, toisilleen ennestään tuttuja sak- kolalaisia – kaikilla oli samat huolet ja murheet. Piti rakentaa perheelle oma koti ja sauna sekä karjalle navetta. Työtä riitti kaikille perheenjäsenille. Äiti tapasikin joskus sanoa menneitä muistelllessaan: ”Ai hyvä isä senttiä, mitä kaikkii sitä on ihmene joutunt elläissii oikei tekemiä”. Ja näinhän se olikin.

Äidin ompelutaitoa tarvittiin, sillä meitä lapsia syntyi vuosien saatossa kuusi, kolme poikaa ja kolme tyttöä. Äiti ompeli vähän vieraillekin, jos töiltään kerkesi. Me lapset saimme aina kulkea hyvissä vaatteissa äitimme kädentaitojen ansiosta. Äidillä oli monenlaisia taitoja karjalaisen naisen tapaan. Jo Sakkolassa ollessaan hän kuului mm. marttoihin ja lottiin.

Äitimme oli elämänmyönteinen, hyvä äiti.

Hänen elämänsä mahtui myös surua. Isämme kuoli jo vuonna 1970. Äiti joutui saattamaan elinaikanaan kaksi poikaansa- kin haudan lepoon. 1970-luvulla äidistä tuli kaupunkilaisrouva. Elämä helpottui ja hänellä oli aikaa myös itselleen.

Äiti sai elää pitkän ja rikkaan elämän. Hänet siunattiin Pirkkalan Vanhassa kirkossa 17.7.2004 ja saatettiin haudan lepoon Pirkkalan hautausmaalle isän viereen, läheisten saattamana.

Äidin lämmihenkinen muistotilaisuus- den vietimme lapsuudenkodissamme.

KUOLLEITA

Aino Amalia Suominen, o.s. Mak- kara, syntynyt 20.4.1920 Sakkolassa, kuoli 21.7.2004 Tampereella. Hän oli Juho Makkaran ja vaimonsa Marian, o.s. Antropoff, kahdeksasta lapsesta nuorin tytär, Hovinkylän Petäjärven Losken kulmalta.

Veikko Johannes Meskanen, syntynyt 1.4.1942, kuoli 6.8.2004. Vanhemmat Helvi ja Ilmari Meskanen Sakkolasta.

Senni Lindforsin muistolle

Juhannusaaton aamuna 25.6.2004 soitti Lahden poliisi kotiimme ja ilmoitti sis- remme Senni Tekla Lindforsin kuolemas- ta. Hänet oli löydetty hukkuneena taloyht- iön saunan uima-altaasta 24.6. Hänen oli viimeinen saunavuoro. Löydön oli tehnyt talonmies, joka hälytti poliisit paikalle. Elvytys oli turhaa. Ruumiinavauksessa todettiin verenpaineen aiheuttama vasem- man sydänkammion laajentuma.

Jouduin surusanoman ilmoittajaksi su- kulaisille. Vaikeinta oli soittaa järkyttävä uutinen äidin kuolemasta hänen tyttärel- leen Paula Lindfors-Evansille, joka asuu Englannissa.

Senni oli täyttänyt 19.6.2004 76 vuot- ta. Onnitelusoitto jäi minulta hänelle viimeiseksi.

Olin Paulan apuna järjestämässä hauta- jaisia Lahdessa. 10.7. oli suuri sukulaisten ja ystävien joukko saattamassa Senniä haudan lepoon.

Senni Tekla Lindfors, o.s. Saksanen, syntyi Sakkolassa 19.6.1928. Hän sai syntymälahjaksi ompelutaidon ja muo- tisuunnittelun. Äidin äiti, mummo, ja hänen kaksi veljeään olivat ompelijoita. Toisesta mummon veljestä, Aleksista, tuli vielä kummisetä.

Koulussa Senni teki ylimääräisiä käsi- töitä. Lähtiessä paimeneen veljensä Leon kanssa hän otti ompelupussin mukaan, istui kivelle ja ompeli. Leo paimensi lehmät ja teki pieniä henkareita nuku- vaatteisiin.

Talvisodan syttyessä vuonna 1939 Senni oli 11-vuotias. Evakkomatka toi perheen Kymäläkoskelle ja Urjalaan. Minä synnyin Urjalassa vuonna 1941.

Senni oli tehnyt minulle pienen hameen ja esiliinan. Niin pienet, etteivät mahtuneet minulle, vaan nukelle. Takaisin Sakkolaan lähdimme keväällä 1942. Sota ajoi taas evakkomatalle vuonna 1944.

Saarijärvi ja Laukaa olivat evakkokunti- amme. Punkalaitumelta isä osti maatilan, jonne rakennettiin uusi koti ja raivattiin lisää peltoa. Senni alkoi ommella evakko- paikassa. Kirkonkylässä hänen ompelun- sa laajeni ja hänellä oli jo ensimmäinen apulainen. Isä osti ensimmäisen ompelu- koneen. Tellervo Koiviston vihkipuku oli hänen tekemänsä.

Vuonna 1948 hän solmi avioliiton kaup- pias Pentti Lindforsin kanssa. Samana vuonna marraskuussa syntyi tytär Paula. Paulalla oli syntyessään musta pitkä tukka. Senni sanoi puhelimessa: ”Tuo punainen lettinauha, kun tulet äidin kans- sa vauvaa katsomaan”. Vein lettinauhan, minusta tuli 7-vuotiaana täti.

Vuonna 1951 perhe muutti Lahteen. Senni jatkoi ompelemista kotonaan, mutta pian ompelimo muutti Lahden kes- kusta. Hänellä oli monta apulaista, ja hän piti monta mannekiininäytöstä ja sai loistavat arvostelut. Asiakkaita oli maan rajojen ulkopuolellakin. Parhaimmillaan linnan juhliissa oli hänen tekemiään pu- kuja yhtä aikaa kuusi.

Vuonna 1994 oli Lahden kaupunginmu- seossa näyttely hänen tekemistään vaat- teista ja vihkipuvuista. Vanhin vihkipuku oli veljen vaimon, Irja Saksasen puku vuodelta 1952. Lahjoitimme molemmat pukumme museolle. Nyt Sennin puvut menevät lahjoituksena museolle ja myös muutamia huonekaluja.

Senni lopetti liikkeenpidon vuonna 1990 jäädessä eläkkeelle. Tarkka työ ve- rottii silmiä, kuulo oli mennyt jo lapsena oikeasta korvasta. Selkää särki. Mittava elämäntyö oli takana päin. Vapaa-aikaan tuli uusi harrastus, maalaus. Hän liittyi taidekerhoon. Minunkin kotini seinällä on monta Sennin tekemää taulua.

Tänä keväänä oli Lahden kauppahallin seinillä näytteillä hänen maalaamiaan tauluja. Hän lupasi vielä pitää yhden näyttelyn, mikä nyt jäi pois lähtönsä vuoksi pitämättä.

Tyhjä paikka tuli suvun keskuuteen. Lahden katukuvasta poistui hyvin tyylikäs nainen, jota monet jäivät kaipaamaan.

Sisaresi

Kaarina Eerola

Huittisten karjalaiset iloisella kesäretkellä

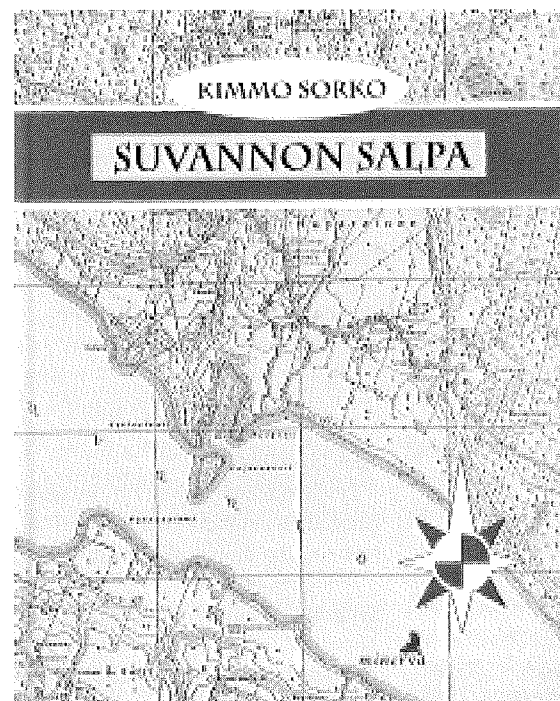
Perinteiseen kesäiseen yhdessäoloon kokoontuivat Huittisten karjalaiset kesäisenä sunnuntaina paikallisen seurakunnan Ylistenrannan leirikeskukseen. Mukana oli niin entisiä pyhäjärveläisiä kuin sakkolalaisiakin, joka yksi Jaakkiman poikakin, sekä yksi tyttö Sortava-

lan maalaiskunnasta.

Päivä kului rattoisasti saunomisen, uimisen ja kenttäpelien merkeissä. Tarjoilun lomassa Seija ja Antti Seppä kertoivat Karjalan matkasta, samoin Paavo Punkari kertoi Huittisten Sotilas-

poikien matkasta Valamoon ja Karjalan kannakselle. Pyhäjärveä ja Sakkolaa ei näillä matkoilla unohdettu.

Paavo Punkari

Suvannon Salpa -kirja

Suvannon Salpa on sotahistoriaa tutkivan Kimmo Sorkon kymmenes kirja. Se kertoo Wartiovaaran rykmentti JR 29/20 ja Merenheimon Patteristo III/KTR 10/7 vaiheista talvisodan Sakkolan puolustuslohkolla 1939-40.

"Sorkko on rakentanut laajan teoksensa niin, että Keski-Suomen sotilasläänin nuoret miehet ja Sakkolan perinteikäs karjalaispitäjä kohtaavat taas toisensa, kuten talvisodassakin kävi. Sakkolan menneisyydestä ja nykyisyydestäkin kirjoittaja tarjoaa monipuolista ja osin uutta tietoa." (Juhana Lepoluoto, Keski-Suomalainen.)

350-sivuinen kirja pitää sisällään karttoja, kuvia ja otteita ennen julkaisemattomista sotapäiväkirjoista.

Tilaukset mm. Sakkola-Säätiöltä, hinta 35 euroa + postikulut.

Kävitkö Karjalassa?

Kesän kotiseutumatkojen määrää ja kohteita on kiinnostunut kartoittamaan Sakkola-Säätiön pj. Hannu Turkkinen.
Tied. puh.03-3752 525 tai
050-3839 683

Seuraava Suvannon Seutu ilmestyy loka-marraskuun taitteessa Aineistot pitää lähettää toimitukseen perjantaihin 15.10. mennessä.

SUVANNON SEUTU

Suvannon ympäristön kotiseutulehti vuodesta 1957. Ilmestyy 8 krt vuodessa.

Toimitus: Suvannon Seutu,
Rautasemantie 375,
37500 Lempäälä

Päätoimittaja

Marjo Ristilä-Toikka, Lempäälä
Puhelin 040 730 2622
tai (03) 374 8 448 iltaisin
marjo.ristila-toikka@luukku.com

Metsäpirtin yhdyshenkilö

Ilmi Pesonen,
puh. 09-694 6309 tai 040730 6166
ilmi.pesonen@welho.com

Vuoksenan yhdyshenkilö

Taisto Virkki, Tampere
p. 03- 363 1750 tai 050-553 8607.
taisto.virkki@luukku.com

Toimituskunta

Esko Kallonen, Eero Koppanen,
Ritva Koski, Juha Kuisma,
Hannu Paukku, Aila Alanen,
Ilmi Pesonen, Taisto Virkki

Tilaushinta 20 euroa/vuosikerta.

Ilmoitushinnat 0,20 euroa
palstamillimetri (+alv 22%)

Julkaisija: Sakkola-Säätiö

Kirjapaino: Koski-Print, Valkeakoski

Tilaukuponki SUVANNON SEUDULLE

Tilaan pitäjälehti Suvannon Seudun, vuosikerta 20 euroa.

Nimi:

Osoite:

Lahjatilauksen saaja:

Palautetaan osoitteella: Suvannon Seutu, Rautasemantie 375, 37550 Lempäälä.
Tai tilaa sähköpostitse: marjo.ristila-toikka@luukku.com

SAKKOLA-SÄÄTIÖ

Hannu Turkkinen,
hallituksen puheenjohtaja,
Turkkisentie 12, 37550 Lempäälä,
p. 03-3752 525, 050-3839 683
hannu.turkkinen@lempaala.fi

Aaro Viskari, varapuheenjohtaja
Helsingintie 32, 37560 Lempäälä,
p. 03-3676 190, 0400-836656

Matti Naskali, sihteeri,
Rautaranta 8, 28400 Ulvila,
p. 02-538 0855, 0500-721902
matti.naskali@mknpalv.inet.fi

VALTUUSKUNTA

Hannu J. Paukku, puheenjohtaja,
Harjatie 5, 32210 Loimaa
p. 02- 762 8152, 0500-741296
hannu.paukku@punkalaidun.fi

Esko Kallonen, varapuheenjohtaja
Kukkolantie 4, 37560 Lempäälä
p. 03- 3676603, 040-5540747

SAKKOLA-SEURA

Eila Aro, puheenjohtaja
Viikkokuja 4 A 3, 02200 Espoo
p. 09- 884 9402

HOVINKYLÄSEURA

Soini Hartikainen, puheenjohtaja
Jähkyentie 66, 14700 Hauho
soini.h@surfeu.fi
p. 03 -675 1482, 0400 -207 844

**METSÄPIRTTI
SEURA RY**

Kalevi Hyytiä, puheenjohtaja
Norppakuja 6A, 01480 Vantaa
p. 04050 22750
kalevi.hyytia@metsapirtti.net

Kimmo Laulajainen, varapj
Kaarikuja 1 A 3, 00940 Helsinki
p. 09-304 854, 040534 5062

Ilmi Pesonen, sihteeri
Porslahdentie 10 A 13,
00960 Helsinki
p. 09-694 6309, 040730 6166
ilmi.pesonen@welho.com

METSÄPIRTTIKERHOT:**TAMPEREEN
METSÄPIRTTIKERHO**

Helka Korpela
Pienkodink. 5 C 8, 33560 Tampere
p. 040565 0905

ETELÄ-POHJANMAA

Esko Lylander
Mustikkatie 1, 66400 Laihia
p. 06-4771300, 050599 7720
Mauno Hämäläinen
Vaasantie 270, 61600 Jalasjärvi
p.06-456 0482, 040527 4960

UUSIKAUPUNKI

Anneli Virtanen
Pappilankuja 15, 23600 Kalanti

TURKU

Erkki Hiltunen, puheenjohtaja
Kerttulinkatu 20 C 38 , 20520 Turku
puh.0505908803
Niilo Kiiski, sihteeri
Tennaritie 7, 21200 Raisio
puh. 02-4383167 tai 0503575767

**METSÄPIRTTI-
JÄRJESTÖT TMK**

Leo Laulajainen, puheenjohtaja
Tulustie 6 as 3, 32440 Alastaro
p. 04004 89059

**KIRVESMÄKI KERHO
RY**

Aulis Ukkonen
Kirkkotie 21 A, 01700 Kauniainen
p. 09-505 1897, 0400 522854

**METSÄPIRTTI
ARKISTO**

Mynämäen kirjasto.
Yhteyshenkilöt:
Kari Ahtiainen p. 0445843107
Markku Lemmetti
02-4310956, 050-5119720
marku2@saunalahti.fi

VUOKSELA-SEURA ry

Taisto Virkki, puheenjohtaja
Paununkatu 24, 33700 Tampere
taisto.virkki@luukku.com
p. 03 - 363 1750, 050 - 553 8607

Laila Saario, sihteeri
Rauduskoivunkuja 6,
36600 Pälkäne
taistosaario@jippii.fi
p. 03- 534 3240, 040-586 0691

Sukututkimusasiat
Pentti Warvas,
Tervatie 25, 03100 Nummela
pentti.warvas@dnainternet.net
p. 019 - 334 606

Internet-asiat (vuoksela-seura.fi)
Timo Broman, Kurkelantie 619
25460 Toija
timo.broman@kisko.salonseutu.fi
p. 02 - 739 8419, 050 - 3335152

Pitäjämme internetissä:

www.vuoksela-seura.fi

www.sakkola.fi

www.metsapirtti.net

**SUVANNON SEUTU - Sakkolan,
Metsäpirtin ja Vuokselan pitäjälehti**